

DOMOVINA

Upravništvo „Domovine“ v Ljubljani, Knafljeva ulica 5

Uredništvo „Domovine“, Knafljeva ulica 5/II., telefon 3122 do 3126

Izhaja vsak četrtek

Naročnina za tuzemstvo: četrtletno 9 Din, polletno 18 Din, celoletno 36 Din; za izozemstvo razen Amerike: četrtletno 12 Din, polletno 24 Din, celoletno 48 Din; Amerika letno 1 dolar. — Račun poštne hranilnice, podružnice v Ljubljani, št. 10.711

Tako se ne dela ne za narod, ne za državo

Narodni poslanec g. Urek o brežiškem in drugih bojvniških shodih

O nedavnih shodih bojcev v Brežicah se širijo strašne vesti, ki predstavljajo zadevo tako, kakor da so izvršili boji neko posebno junaštvo s tem, da poslancu g. Ureku na svojem shodu niso dali besede. Da se čuje tudi druga plat zvona, objavljamo pojasnila, ki jih je dal poslanec g. Urek. Rekel je med drugim:

V vsem svojem življenju sem priredil že mnogo čez tisoč shodov, a to zmerom v smislu gradnje političnega in gospodarskega napredka in utrjevanja narodnega in državnega edinstva. Niti eden mojih shodov se ni vršil v znamenju rušenja, pa najsi sem bil poslanec ali ne, član vladne večine ali opozicije. Tudi v rajni Avstriji sem imel najmanj 100 shodov, vse v narodnem duhu. Mnogo sem doživel borb, mnogo zanimivosti na teh shodih. Že v Avstriji so me včasih obsuli z gnili jajci in kamenjem. Srečal pa sem se tudi s policijsko sablo, ki mi je predrila prsi. Takoj po vojni, ko smo osnovali Samostojno kmetijsko stranko, sem doživel najrazličnejše reči. Tako na primer je prišel nekje v kozjanskem okraju na čelu 200 ljudi proti meni tamošnji župnik s škropilnikom in blagoslovljeno vodo ter škropeč proti meni klical: «Poberi se, poslanec satana!» Drugje so po naročilu župnišča nanosili v gostilno, kjer sem imel napovedan shod, za cel kubični meter kamenja, ki so ga nato metali na zborovalce. Spet drugje je pridigar v cerkvi pokazal s prstom name: «Glejte odposlanca Antikrista!» Na neštetih shodih so me naježile pobožne device kratkočasile s svojimi glasovi. Pa me je imel Bog v posebni zaščiti. Nikoli mi niso mogli razbiti shoda, nikoli me ni zadel niti en kamen ali eno jajce.

To so bili tudi res zanimivi časi. Na shodih zadnjih let, ki potekajo vsi enolično, človeku poleden kri v žilah. Zato sem z brežiškim bojskim shodom izredno zadovoljen. Človek dobi spet pogum, voljo, odločnost. Kri se začne pretakati hitreje, človek se čuti nekako prerobenega. To je na eni strani velike koristi za zdravje, na drugi strani pa bosta moja ljuba dobavitelja zdravja g. dr. Hudelist in lekarnar g. Klobučar seveda na škodo.

Nikoli nisem na svojih shodih odrekel besede nasprotnikom, mnogokrat pa sem jim tudi zagodel na njihovih shodih. Tudi na brežiškem shodu sem zahteval besedo, da bi pred vsem narodom stvarno povedal, kar je potrebno.

Pred začetkom shoda sem vprašal predsednika zborovanja g. dr. Hudelista, ali dobim besedo. Jecilaje se je ta izgovarjal, da je to nemogoče, ker je sreski načelnik to pismo prepoval. Ko sem ga postavil na laž, mi je rekel, da bodo o tem odločali gospodje iz Ljubljane. Kesneje mi je sporočil, da je g. Stane Vidmar izjavil, da na njih shodu ne more govoriti nihče drugi kakor iz Ljubljane odposlani govorniki.

Imel sem pred shodom precej posla s svojimi ljudmi, ki so bili poučeni o ljudskem zaslepljevanju, ki so ga vršili bojvniški govorniki na prejšnjih shodih, da sem jim dopovedal, naj čisto nemoteno pustijo vse govornike bojcev, da bomo videli, o čem bodo govorili.

Po končanem čitanju bojvniških govorov sem okleval, ali naj na te psovke sploh odgovarjam. Iz vseh treh «pastirskih listov», ki so jih prečitali gg. dr. Gros, Fabjančič in Vidmar, ni bilo čuti niti najmanjših stvarnih razprav, temveč le množino psovke vseh vrst, kolikor jih premore slovenski besednjak. Na voditelje državno uprave so bile med nešteti drugimi naslovljene tudi nastopne cvetke: koristolovci, temni elementi, strahovalci naroda, pljačkaši, tatovi, kradljivci, oderuhi, ovaduhi, skrunitelji svobode, spekulanti, izdajalci, troji, izkoriščevalci naroda, koritarji, pujski, podgane, plevel, zločinci, hidre in podobno.

Le prisiljen od svojih prijateljev sem se odločil, stopil na mizo in povedal, da mi gospodje boji ne dajo besede. V tem trenutku je g. Fabjančič zaklical svojim prijateljem: «Pojdimo, da ne bomo krivi posledic!» Zbežali so res kar na povelje in se skrili v sobi Narodnega doma. Mnogi kakih 600 do 700 ljudi se je ob mojem nastopu razdvojila tako, da je na moji strani ostala večina, malo stran pa ločena skupina kakih 300 ljudi, ki so jo boji najeli pri 15 km oddaljenem Sv. Križu pri Cerkljah in ki je v glavnem obstajala iz znanih Tomazinih klerikalcev in nekaj nalašč za to povabljenih klerikalnih nemirnežev iz brežiškega sreza. Ta skupina je začela takoj divje vpiti in peti «Hej Slovenci» ter me obmetavati s psovkami. Gospod sreski načelnik in njegov namestnik sta med tema dvema skupinama nekako zapirala stik, da ni prišlo do spopadov. Ko sem videl, da je nekaj brežiških bojcev najelo v vsej pokrajini znane najgrše razgrajanje s cerkljanskega polja, da bi strahovali naše dobro in narodno vzgojeno ljudstvo brežiške okolice, se me je polastilo upravičeno ogorčenje ter sem najprej gospode govornike bojcev predstavil in popisal vsakega posebej zbranimu narodu, da izve, kakšni apostoli in novi zaščitniki prihajajo reševati našega kmeta, delavca in obrtnika. Pozval sem gospode bojce, ki so čepeli skriti v Narodnem domu, naj pridejo ven, da se tu pred narodom porazgovorimo pošteno in odkrito. Seveda ni prišel nobeden. Predložil sem jim tudi recept, kako se takoj odpravi korupcija, proti kateri toliko kriče. Prečital sem jim naslednjo izjavo: «Podpisani odstopam vse svoje premoženje, ki sem ga povečal, razširil ali pridobil od začetka svetovne vojne do danes bodisi na svoje ime ali na ime kateregakoli rodbinskega člana, brežiški invalidski organizaciji v svrhu podpiranja njenih članov.» To izjavo sem na mizi stoje pred vsem zbranim ljudstvom podpisal jaz in pozval gg. Vidmarja, Fabjančiča, dr. Grosa in

druge bojvne prvake, naj pridejo in slede mojemu zgledu. Toda gospodje so se še bolj skrili. Tolpa najetih razgrajalcev je vpila in tulila kake tri četrti ure ter se počasi razšla. Zboroval sem nato še nad pol ure. Ogorčenje ljudstva našega sreza nad nezaslišanostjo voditeljev bojcev, ki so ga tu na njegovih lastnih tleh hoteli ustrašovati z najetimi kričarji iz sosednega sreza, je bilo nepopisno. Noben naš shod pa ne bi mogel naši sveti reči toliko koristiti kakor strahopetnost voditeljev bojcev, ki so se skrili pred javnim obračunom.

Med psovkami, ki so letele iz razgrajajoče skupine name, so bile tudi naslednje: «Izdajalec Slovenije! Sram te bodi, da imaš jugoslovensko odlikovanje! Izdajalec države! Svinja! Dol z vladavino! Živio Korošec! Živio dr. Hudelist, naš novi ban!» Najznačilneje pa je, da je dotični avstrijski policaj, ki me je leta 1907. v tedanjih silnih borbah za naše narodne pravice in proti avstrijakantstvu zabodel na ulici s sablo v prsi, torej tedaj, ko smo se v resnici morali boriti za slovanstvo in slovenstvo, zdaj kot zasebnik iz tolpe bojcev vpil nad menoj: «Dol z njim! Izdajalec Slovenije!» Neki pobalin je vzel v kuhinji Narodnega doma jajce, splezal na streho in ga od tam vrgel proti meni. Padlo je za menoj na mizo, tako da tega niti opazil nisem.

Pripominjam, da je bila vsa bojvna zadeva v Brežicah silno klavrna. Najeta godba je igrala samo eno skladbo pri prihodu govornikov deklamatorjev. Niti ena zastava ni visela v vseh Brežicah, pač pa so bile Cerklje, kjer gospoduje znani Tomazin in kjer so našemu narodnemu borcu šolskemu upravitelju vrgli bombo v zborovanju čim večja, so širili teden dni poprej po okolici razne zadeve, ki da jih bodo v nedeljo njihovi deklamatorji iz Ljubljane razgalili. Tako na primer, da ima g. dr. Kramer za težke milijone kupljene hiše na Bledu in v Pragi, da je bila Pucljeva hčerka prijeta, ko je hotela nesti veliko vsoto denarja preko meje, da se preiskujejo Pucljevi računi v ministrstvu, kjer da so baje odkrili velike primanjkljaje. Takšen je bil na kratko povedano potek tega slavnega brežiškega shoda bojcev.

Na vprašanje, ali je to gibanje res potrebno, je odgovoril gospod poslanec:

«To gibanje je res potrebno vsem političnim spekulantom in pustolovcem, ki so celih pet let izza 6. januarja leta 1929. imeli zamašena usta in niso mogli dati izraza svoji razbijalski zlobi v protidržavnem društvu. Da ste videli izvestne klerikalne voditelje, kako so z odprtimi usti požirali vse psovke na državno upravo kakor najboljše slaščice in s kakšnim veseljem so tulili, ko jim to že več let ni bilo mogoče. Klerikalni voditelji, četudi so v Brežicah samih samo trije, so se ponosno šetali med čitanjem teh sramotljivih spisov po dvorišču Narodnega doma! V političnem in gospodarskem pogledu pa je tako početje naravnost zločin nad narodom. V sedanjih hudih časih, ko vidimo silen in obupen boj za obstanek našega malega človeka, boj med nasprotujočimi si koristmi raznih krajev in stanov, so potrebne združene sile nas vseh, ne pa boj z zvanečimi praznimi besedami in cepljenje naših sil.

Na videz kaže, da so med boji nekateri dobri nacionalisti. Toda zelo redki so. Če si ogledamo govornike deklamatorje bojev lepo od kraja, vidimo, da je med njimi nekaj neveščih ljudi, ki svojih načel pri kakem delu za narod pač niso še utrdili, po večini pa so pri bojevski organizaciji osebni stremuhi.

Na vprašanje, zakaj so se boji prav zdaj pojavili, je dejal poslanec g. Urek:

«To je precej hudo vprašanje. Deklamator bojev g. Fabjančič je čital iz svojega sramotilnega spisa, da se taki pokreti porajajo komaj vsakih sto let enkrat. Zadeva je torej gotovo v

zvezi z zvezdami. Letošnje leto je sploh zelo izredno. Vsa narava je oživela mnogo prehitro, in s tem so nastopili v vseh pokrajinah države razni pojavi. Na jugu na primer so se pojavile že trume kobilic, ki sicer nastopajo šele v poletju. Proti Banatu se širi velik roj golubaških mušic, ki so nevarne živini in ljudem. Da bi Slovenija ne ostala brez vznemirljivih dogodkov in bi se morala zadovoljiti le z nekoliko krepkejšim mačjim vpitjem, ki ga je izzval letošnji vroči marec, bi bilo gotovo premalo. Zato mislim, da je zelo prav, da smo tudi mi Slovenci dobili svoje kobilice, ki pa se bodo uničile v svojem lastnem otročjaštvu.»

Obrekovanje izza plota

Oster obračun ministra dr. Kramerja z razširjevalci zlobnih in neumnih laži in obrekovanj

V soboto zvečer je bil v Ljubljani v veliki dvorani Kazine sestanek odbornikov ljubljanskih krajevnih organizacij JNS, ki mu je predsedoval predsednik sreske organizacije g. dr. Cepuder. Več sto zbranim političnim delavcem je ljubljanski narodni poslanec g. dr. Albert Kramer v skoro dvournem poročilu orisal in pojasnil politični položaj. Med drugim se je dotaknil tudi neumnosti, a zlobne obrekovalne gonje, ki se po načrtu vrši v zadnjem času proti njemu. Rekel je o tem med drugim:

Borba proti politiki JNS se vodi na način, ki ga tu pred vami obtožujem, da je do skrajnosti nenravnosten in brezvesten. Če imaš pred seboj armado, je treba najprej postreliti oficirje, potem bo lahko razgnati vojsko. Zato so začeli s blatno obmetavati ljudi, vsa ost pa je naperjena v prvi vrsti proti Kramerju, ne toliko osebno, kolikor bolj proti politiki, ki jo predstavlja in vodi. Tako se širi obrekovalna akcija, za katero pred vami nimam besede, da bi jo mogel dovolj označiti, akcija, katere nenravnost je na bojevniskem shodu v Celju glavni govornik na značilen način obeležil. Rekel je: «Pozivajo nas, naj navedemo dejanske primere korupcije. A ne bomo jih, ker nočemo pred sodišče, da bi tam razpravljali na dolgo in široko.»

In v tem nasplošnem obrekovanju, v tem sipanju blata na posamezne ljudi vidijo delo za kralja in državo! Medtem ko oni tako govorijo, pa

se po skritih kanalih širijo določne obtožbe, a «ti me zdaj lovi, če me moreš». Lovi tiste, ki izmišljajo in pripovedujejo: «Eden od zaščitnikov korupcije je dr. Kramer! On si je kupil eno ali dve palači v Pragi, ima 22 hiš v Ljubljani, je prenesel 20 milijonov čez mejo v Švico; njegova žena je bila pri tem aretirana, pa je on šel in jo rešil iz rok carinikov. On ima tudi veleposestvo pri Gradcu.»

Danes sem slišal, da sem tudi lastnik veleposestva bivšega avstrijskega nadvojvode, Konopišta na Češkoslovaškem, ki je bilo dosedaj last češkoslovaške republike. Danes je prišel k meni prijatelj, ki mi je sporočil naslednje: «Srečal sem se z uglednim Ljubljančanom, s katerim sva razpravljala o tvojih milijonih. Ta mi je povedal, da imaš res palače v Pragi. Rekel sem mu: 'Moj dragi, jaz Kramerja poznam že nekaj let, odkod bi jih imel?' Oni Ljubljančan pa zatrdi: 'Ne verjameš? Jaz pa sem videl izpiske iz zemljiške knjige!' Rekel sem mu: 'Če je tako, bom pa vsekane še vprašal dr. Kramerja samega!' 'A tako,' di je tedaj dejal, 'ovaduh hočeš postati! Zdaj boš pa vse Kramerju povedal in me izdal!'»

Vidite, to je značilno za obeležje gonje, ki se v zadnjem času po načrtu napeljuje proti moji osebi. Tu pred vami se smem pritožiti, da tega za svoje javno delo nisem zaslužil! (Viharni klici: Nikdar!) Pet let imam ministrske službe in ponovno sem bil izvoljen za poslanca in če je kaj

moj ponos, je to, da se v svojem javnem delu in zlasti kot član vlade nimam sramovati nobenega dejanja pred katerokoli resno mislečo javnostjo. (Viharno pritrdjevanje.) Kdor me bolje pozna, ve, da moje zasebne razmere nikdar niso bile take, da bi imel kdorkoli razlog govoriti o mojih milijonih, palačah in veleposestvih! Edina «palača», ki jo imam, in že deset let zidam in popravljam, je tista skromna bajtica, ki se imenuje vila «Kajtimar».

So pa tudi taki, ki pravijo: No, glede Kramerja naj bo, toda on je pokrovitelj sinekuristov (imeti-nikov služb brez pravega dela) v dravski banovini. Njegovi prijatelji so si prigrabili najboljše mesta ne vem katerih podjetij, a on to ščiti in jim pomaga. Potrudil sem se in pregledal, kdo je prav za prav sinekurist v naši državi in kdo izmed teh je moj prijatelj. Razen g. Ribnikarja, ki je bil imenovan za člana uprave Državne hipotekarne banke, ko sem bil poslanik v Pragi, in ki to važno opravilo izvrstno vrši, g. Ažmana, prijatelja g. bana in ministra g. Puelja, ki je po moji zaslugi prišel v upravo Agrarne banke, in še nekoga tretjega primera se ne spominjam nikogar, ki bi bil po moji volji in pomoči prišel na kakšno izmed onih mest, ki se smatrajo za sinekure (službe brez pravega dela), čeprav to v največ primerih niso.

Obstajajo pa take sinekure, toda gospodje bojevniki jih morajo iskati v drugih vrstah, ne pa v vrstah mojih in naših prijateljev. Opozoril sem gospode, ki tako radi govorijo o korupciji, da je treba s prstom pokazati nanjo, saj mi vsi vemo, da ni vse čisto v naši državi. Mnogo se da pomesti in če bi bilo kaj pogumnih ljudi med bojevniki, potem bi se ena ali druga zadeva vendarle dala spraviti na sonce. Zlasti mi Ljubljančani bi bili prav hvaležni tudi za to ali ono domače pojasnilo.

Če se danes govori o tem, da so si mnogi ljudje, odkar smo dobili Jugoslavijo, pridobili premoženje, kdo bi o tem dvomil. Kar se mene tiče, naj dopusti g. Stane Vidmar, da napraviva bilanco o tem, kaj je imel on leta 1918. in kaj sem imel jaz, in o tem, kaj ima danes on in kaj imam jaz! (Viharno pritrdjevanje.) V Celju sem slišal tudi, in to je govoril neki gospod iz Zagreba, ono pesem, ki jo je že g. Pavlič poizkušal v narodni skupščini, češ, krivi so vsega zla mednarodni prostozidarji in njihovi priganjači. Pri tem se je s prstom kazalo name kljub temu, da

Soteščan:

Dedinja grajskih zakladov

«Ošabni ljudje nimajo srca do siromakov.» Florin ga ni hotel obsoditi.

«Kar sva govorila, naj ostane tajno», je želel oblastnik. «Vse to so še meglene slutnje...»

Načelniku se je rodila nova misel: «Gizela in njen spremljevalec sta se dogovorila in skrivaj odpotovala.»

«Zakaj pa nista vzela prtljage?» ga je zavrnil oblastnik. «Kušar bi mi tega ne bil napravil. Omenil mi je le toliko, da bodo najeli drugo stanovanje.»

«Ali vam je znano, kje so prenočevali?» je vprašal načelnik.

«Menda v prenočevalnici pri 'Belem orlu', je vedel oblastnik. «Tam jih čaka še vedno zaklenjena soba.»

«Tudi v prenočevalnico bo treba nekoliko pogledati. Tamkaj so nam napravili že mnogo sitnega dela.»

Mestni oblastnik je izročil Florinu s toplimi besedami vso zadevo. Obljubil mu je obilno nagrado. Odšel je pomirjen z zaupanjem v njegove uspehe.

Florin se je odpravil na poizvedovanje. V prenočevalnici pri «Belem orlu» je imel med osebjem dobrega znanca, na katerega se je obrnil vselej, kadar je potreboval zanesljive podatke.

Vratar Cene je imel zelo dober spomin ter se je hitro domislil oseb, katere mu je Florin začel

18 opisovati. «Dva gospoda in mlada gospodična», se je natanko spominjal. Pokazal je načelniku sobo, kjer so prenočili.

Florina so zanimala podrobnosti, katere mu je vratar prav gladko našteval. Izvedel je, da so po onih treh tujcih povpraševali že nekatere druge osebe.

«Kdo?» je bil radoveden.

«Dva poulična postopača, a ju poznam le po obrazu. Eden je s Kušarjem celo govoril...»

«Ali veste, o čem sta se menila?»

«Nisem poslušal. Razgovarjala sta se precej dolgo, kar spričuje, da sta se poznala.»

«Ali ste med njunim pogovorom opazili kaj posebnega?»

«Nekdo je ves čas stal zunaj, kakor bi bil na straži...»

«Kakšen je bil tisti človek?» je hotel izvedeti načelnik.

Opis je bil površen. Vratar se je izgovarjal na temo in daljavo. Pristavil pa je določno: «Taki ljudje se zbirajo v beznici pri 'Zamorcu'. Tjaka bi se napotili.»

Ta misel ni bila napačna. Florin je poznal to beznico, kjer se shaja vsa mestna sodrga. In gospodar ji pomaga pri njenih temnih načrtih. Poznajo ga biriči in čuvarji javnega reda.

Podatki, katere je navedel vratar Cene, so bili pomanjkljivi; pomembna pa je bila sled, ki je držala v zakotno beznico.

Florin se je še tisti večer preoblekel v ponošeno obleko. Mahnil jo je k «Zamorcu», kjer se je pomešal med postopače, ki so pili žganje.

Krčmar ga je povabil k posebni mizi. «Vam ne bo ugajala moja družba», mu je pošepnil na uho. Mož je dobro poznal svoje goste.

«Tiho!» Florin je položil prst na usta. «Ni treba, da bi me vsi poznali. Prinesite mi pijače, pa ne takšne, da bi mi škodovala...»

«Ne mislite, da vam bom prinesel strupa.» Krčmar mu je postregel s pijačo, kakršno je imel za boljše goste. Potem je sedel zraven njega ter ga vprašal tiho, koga zalezuje.

«Ali so vaši ljudje že vsi skupaj?» se je glasilo njegovo vprašanje.

«Ne vem. Eni pridejo poprej in drugi pozneje. Mnogi pa sploh niso redni gostje.»

«Tista dva postopača menim», ga je začel loviti.

«To sta Štuc in Čink... Torej na ta dva merite...»

«Štuc in Čink...» Florin si je dobro zapomnil obe imeni.

«Nista še tukaj», je hitro pogledal goste, ki so ga že klicali. Ta je hotel imeti pijače, drugi kako skromno večerjo. Vsem je bilo treba točno postreči.

Florin se je sklonil na mizo, kakor bi dremal. Skrivaj je opazoval ljudi, ki so srkali strupeno žganje. Videli so se mu kakor netopirji, ki se bojijo svetlobe.

jaz nikdar v svojem življenju nisem bil prostozidar, medtem ko imamo zlec visoke gospode, ki so včlanjeni v prostozidarski loži. Morda mislijo bojevniki to gospodo. Potem morajo pač pošiljati taka vprašanja ne na moj, marveč na druge naslove!

Vsa ta sumljiva gonja se širi zdaj proti meni, a jaz dosedaj zama isčem prilike, da bi vsaj enega izmed obrekovalcev lahko postavil pred sodišče. Zato imam do vas prošnjo, da mi po-

magate, da ne stojim brez obrambe in brez orožja nasproti tem obrekovanjem. Če kje slišite kako obtožbo in če morete ugotoviti izvor takih obrekovanj, vas prosim, da mi to poveste in sporočite. Vsakemu obrekovalcu bom dal priliko in ga prisilil, da jasno pove, katero najmanjšo stvar more očitati mojemu poštenemu imenu. Hvaležen bom vsakomur, kdor bo iz spoštovanja do resnice in poštenja pomagal razkrinkati lažnivce in obrekovalce.

Pri ponovnih občinskih volitvah v metliški okolici je JNS okrepila moč

V nedeljo so se vršile ponovne volitve v občini metliški okolici, ki je po številu prebivalstva ena največjih v Beli krajini. Prejšnje volitve z dne 16. oktobra lani je upravno sodišče razveljavilo in zato so se zdaj ponovile. Zavedno narodno prebivalstvo je šlo tudi to pot odločno v boj ter je v polni meri izvršilo svojo dolžnost. Z narodnimi zastavami na čelu so prikorakali zjutraj napredni volilci v strnjenih vrstah na obe volišči, mnogi pa so se pripeljali na vozovih, ki so bili okrašeni z zelenjem in narodnimi zastavami.

Volilnih upravičencev je bilo 1358, glasovalo jih je pa 877. Oddanih je bilo za narodno listo,

katero nosilec je bil g. Martin Bajuk, član bano-vinskega sveta, 523, za opozicijo g. Nemaniča pa 254. Izmed 24 odborniških mest je dobila narodna lista 22, Nemanič pa 2.

Volitve so potekle v najlepšem razpoloženju narodnih ljudi, ki so tudi zdaj kljub hudim gospodarskim razmeram glasovali za narodno listo. Zvečer se je zbralo kmečko prebivalstvo iz okolice ter priredilo g. Bajuku prisrčne počastitve. G. Bajuk in narodni poslanec g. Makar sta se volilcem prisrčno zahvalila za izraženo zaupanje ter pozivala prebivalstvo, da vedno ostane pod zastavo Jugoslovenske nacionalne stranke.

Politični pregled

Madžarska vlada je izročila v soboto glavnemu tajništvu Društva narodov v Ženevi vlogo, v kateri zahteva posredovanje sveta Društva narodov

zaradi madžarsko-jugoslovenskih obmejnih izgrediv.

V svoji vlogi našteva Madžarska obmejne spopade, ki so se od leta 1931. dalje izvršili na njeni južni meji, ter trdi, da je v teh 31 spopadih izgubilo življenje več madžarskih državljanov. Madžarska vloga je napisana zelo previdno in se sklicuje le na to, da ti spopadi ogražajo dobre sosedne odnose med Jugoslavijo in Madžarsko.

Ta vloga je izzvala v vrstah Društva narodov veliko presenečenje,

ker se doslej pred Društvom narodov ni še ničesar čulo o kakih spopadih

in ker se Madžarska ni nikdar pritoževala. Med činitelji Društva narodov prevladuje vtisk, da gre za politične spletke, s katerimi naj bi se dala agitaciji za izpremembo mej nova pobuda, da bi se preprečili ustaljenost razmer v Srednji in Vzhodni Evropi v smislu politike Barthouja, gospodarska okrepitev Male antante in jugoslovensko-bolgarsko zblizanje. Domnevajo, da bo razprava o tem v Ženevi ustvarila ozračje, ki bo otežilo stvarno razpravo o razorožitvenem vprašanju, s čimer so madžarski činitelji bržkone tudi računali. Prav tako menijo, da so se Madžari odločili za ta korak v sporazumu z Rimom. Pariški voditelji mislijo,

da ta madžarski napad ni naperjen samo proti Jugoslaviji, temveč proti vsej Mali antanti, pa tudi proti Franciji in proti Društvu narodov.

V soglasju z Italijo hoče Madžarska s tem svojim korakom dokazati, da je mir v Srednji Evropi ogrožen. Da bi se zagotovil mir v Srednji Evropi, naj bi se uporabil rimski sporazum štirih velesil. To pomeni, da bi bilo treba v skladu s četvornim sporazumom zlasti izpremeniti mirovne pogodbe.

Beograjska »Politika« piše: Madžarska vloga za nas niti malo ne more biti vznemirljiva, ker je znana njena prava namera. Ne gre tu za obmejne spopade niti za madžarsko-jugoslovenske odnose, temveč za nov način politike za izpremembo mirovnih pogodb, ki ga uvaja Budimpešta na pobudo iz znanega inozemstva.

Za nas bo to brezdvomno prilika, da se v Ženevi razčisti vsi ti obmejni spopadi, do katerih ni prišlo po naši, temveč po madžarski želji.

Tam se bo moglo ugotoviti, da vsi madžarski državljani, ki so na meji našli, kar so iskali, niso po naključju zašli na naše ozemlje, temveč so bili agenti z Janka-puste, atentatorji ali njihovi pomočniki, ki so izkušali prenašati na naše ozemlje razstrelivne snovi in orožje. S popolnim zaupanjem v Društvo narodov pričakujemo razvoj dogodkov, prepričani, da so madžarske spletke proti Jugoslaviji že v naprej obsojene na neuspeh.

Predzno madžarsko izzivanje pa je rodilo že prvi neuspeh. Svet Društva narodov je namreč

odgodil razpravo o madžarski pritožbi do jeseni,

da bo mogla medtem Jugoslavija pojasniti dejanski položaj.

V ponedeljek sta

prispela v Beograd turški zunanji minister Tefvik Rudži bej in rumunski zunanji minister Nikola Titulescu,

ki sta imela v Bukarešti v poslednjih dveh dneh več važnih razgovorov o sodelovanju med Rumunijo in Turčijo, o položaju na Balkanu in o drugih splošno važnih vprašanjih. Posvetovanja so se nadaljevala v Beogradu s sodelovanjem jugoslovenskega zunanjega ministra Bogoljuba Jevtića. Med vsemi tremi ministri je bilo o teh vprašanjih doseženo popolno soglasje. Šlo je zlasti tudi za ureditev sodelovanja z Bolgarijo, ki je pokazala v zadnjem času pripravljenost, pridružiti se balkanski zvezi.

32.

V čakalnico mestnega oblastva je stopil mož v črni obleki s srebrnimi robovi. Prav taka mu je bila tudi čepica, ki je bila razen tega še okrašena s suhim srebrnim cvetjem. Tako so bili oblečeni uslužbeni mestne mrtvašnice.

Gregor plemeniti Valant mu je šel naproti. Tudi Milan je drhtel od groze.

Uslužbenec je vstopil z globokim poklonom. »Delavci, zaposleni pri kopanju gramoza, so prinesli mrliča, pri katerem smo našli ta listič«, se je glasilo njegovo poročilo.

»Kušar!« je vzkliknil oblastnik, ko je zagledal podpis na navadnem koščku papirja.

»Mrtev!« je vzdihnil Milan.

»Delavci so našli zakopanega v pesku na sipu sredi reke«, je pojasnil uslužbenec iz mrtvašnice. »Samo čevlji so mu še gledali iz zemlje.«

»Kje je tisti nasip?« je vprašal Milan.

»Ni daleč oddol.« Uslužbenec mu je natančno opisal ono mesto.

Pisava na lističu je bila zamazana ter se ni dalo ugotoviti, kaj pomenijo napol izbrisane vrstice. »Štuc, Čink, koliba na produ«, samo te besede so se jasno razločile.

»Kušar je napravil čudno pot«, je vzdihoval Milan. »Morda je našel sled za Gizelo ali pa ga je spravila tjakaj zločinska roka...«

»Kje ste našli ta listič?« je vprašal oblastnik.

»V žepu pri mrliču. Ker je na drugi strani vaš naslov, me pošilja predstojnik, naj ugotovimo, kdo

je mrtvec. Tudi vzroke njegove smrti bi bilo zanimivo dognati.«

Valant je obrnil listič. Med vrsticami je našel zapisano tudi svoje ime, česar doslej še ni bil zapazil.

»Štuc... Čink... Koliba... Kdo ve, kaj pomenijo te besede?« je ugibal Milan.

Oblastnik mu je razlagal: »Štuc in Čink sta nedvomno imeni. In koliba na produ je morda njuno stanovanje. Kakor kaže, gre za dva čolnarja...«

»Torej smo zločincem že na sledu«, je menil Milan.

»Pri umorjencu smo našli uro in nekaj denarja«, je uslužbenec izpopolnil svoje poročilo.

»Morilec ne oropa vselej svoje žrtve«, je dostavil Milan. »Ali je na produ kaka koliba?«

»Samo lopa za orodje«, je povedal uslužbenec. »Do gradu je od tam kako pičlo uro.« S tem je dovršil svoje opravilo.

Milan in mestni oblastnik sta se zaglobila v zagonetni dogodek. »Kušar je moral umreti, ker je branil pravico«, je sklepal mladenič. »Najbrže je našel sledove, ki so držali do reke... Tam ga je ustavila zločinska roka. Odit je moral sredi dela... Kdo ga bo nadomestil?«

»Florin je tukaj«, ga je pomiril oblastnik. »On bo posvetil v temo...«

Tedaj je potrkal nekdo na vrata. Florin je prinesel svoje prvo poročilo.

»Kušar je mrtev«, ga je prehitel oblastnik. »Nekdo ga je umoril in zakopal na produ.«

»Grom in strela!« Načelnika je iznenadila ta novica.

»Tukaj je listič, ki so ga našli pri umorjencu. Citati se dajo samo nekatere besede.«

»Štuc... Čink...« — Florinu nista bili tuji te imeni. Slišal ju je v beznici pri »Zamorcu«. O tem je hotel poročati mestnemu oblastniku ter se pobahati s prvim uspehom.

Skrbno je obračal listič, da bi odkril še kako besedo. A zaman se je trudil. Voda in blato sta zamazala pisanje.

Spravil je listič in hotel oditi.

»Počakaj«, ga je ustavil oblastnik. »Tudi jaz sem namenjen v mrtvašnico. Videti hočem umorjenca na mrtvaškem odru.«

Voznik jih je zapeljal pred mestno mrtvašnico. Sprejel jih je predstojnik.

Stopili so v veliko obokano dvorano. Na obeh straneh ob zidu so bili razvrščeni mrtvaški odri. Na sredi je stala miza z Razpelom.

Oder, na katerem je ležal Kušar, ni bil daleč od vhoda. Spredaj je stal klečalniki; prižgana svetilka je bila mrliču edino okrasje.

Milan je stopil k odru in opazoval mrtvega prijatelja. Ležal je v površno izdelani krsti, odet s črno preprogo. Bilo ga je lahko spoznati.

»Moža so utopili«, se je glasilo zdravnikovo mnenje. »Po vsem telesu nima nikake rane. Le spodaj na hrbtu se mu pozna udarec, zadan s topim orodjem.«

Iz Sofije poročajo, da se je vladna kriza v Bolgariji poostrela, zaradi česar je

Mušanov podal ostavko celotne vlade.

Neposredni povod ostavke so bila neuspešna posvetovanja ministrskega predsednika Mušanova s kmetijci in narodnimi liberalci, ki se ni mogel z njimi sporazumeti za sodelovanje v vladi. Novo vlado bo, kakor kaže, sestavil spet Mušanov, ki sicer uživa zaupanje vseh bolgarskih strank.

Češkoslovaški ministrski predsednik Malypeter je poslal članom češkoslovaške poslanske zbornice in senata vabilo na skupno sejo, na kateri se

bo vršila volitev češkoslovaškega državnega predsednika.

Seja je sklicana za 24. t. m. ob devetih dopoldne na Hradčane. Na dnevnem redu bo najprej volitev, nato pa zaprisega predsednika.

DOPISI

DOL PRI HRASTNIKU. Podmladek Jadranske straže na tukajšnji šoli je priredil materski dan 6. t. m. Obisk je bil prav lep. Posebno prijetno nas je presenetilo, da so izvajali vse točke učenci sami. Najprej je najmlajša pokleknila pred velik križ in molila za svojo ljubo mamico. Nato so otroci ubrano zapeli nekaj pesmi, a nekaj jih deklamirali. Sledila je dobro podana mladinska igra »Kralj Briljantin«, v kateri nas je Gašperček (Dragar) prav očaral. Za sklep so prejele matere od svojih hčerk lepo šivane in vezene potrebščine.

LOČE. V nedeljo 22. aprila se je zaključil v sosednih Žičah kmetijski nadaljevalni tečaj pod vodstvom šolskega upravitelja g. Časla Janka. Zaključka se je udeležilo mnogo gospodarjev, gospodinj in mladine. Prisostvovali so tudi narodni poslanec g. Gajšek, odposlanec banovinske uprave g. Krošelj, sreski veterinar g. Kulterer, sreski kmetijski referent g. Nemeč, domači gospod župnik in učiteljstvo iz Loč in od Sv. Jerneja. Vsi govorniki so izpodbujali mladino k vztrajnemu delu za izboljšanje kmetijstva. Prireditelj se je prav lepo končala s primernimi pesmicami. — Enak tečaj se je zaključil dva tedna prej pri Sv. Jerneju, ki ga je spretno vodil tamnošnji šolski upravitelj g. Friedl. V jeseni se

priredi kmetijski nadaljevalni tečaj tudi v Ločah.

— Strelska družina v Ločah je zaključila svoje sobno streljanje z nagradami, katerih so bili deležni gg. Walland, Weisch, Possek mlajši, Kajžnik in dr. Lautner. Ostro streljanje so pričeli 6. t. m. na prostoru g. Čučka, predsednika občine, ki je dal prostor brezplačno na razpolago. Bodi mu izrečena najsrčnejša hvala! — Za tukajšnji vodovod, ki je potreben korenite poprave, je dala banska uprava znesek 30.000 Din po uspešnem posredovanju poslanca g. Gajška in banovinskega svetnika g. Jereba. Tudi prepotrebni most v Zbelovem se bo nanovo postavil s podporo, ki jo je izposloval naš g. poslanec.

MOJSTRANA-DOVJE. Od nas se bolj poredko oglašamo. V soboto 5. t. m. so naši šahisti odigrali pri Kramarju tekmo s Hrušico z izidom 3—3. V sredo 9. t. m. pa se je vršila pri Železniku simultanka. Igral jo je g. inž. Rupnik iz Ljubljane proti 10 igralcem. Inž. Rupnik je devet partij dobil, eno pa izgubil. Čast Mojstrane je rešil edino g. Zupan Rudolf. — Na praznik 10. t. m. je Tujkoprometno društvo polagalo obračun o svojem delu v salonu pri Kramarju. Novemu odboru načeluje spet delavni g. Josip Zupan, veleposestnik na Dovjem. — 27. t. m. bo imela naša sokolska deca pod vodstvom sestre Mince Rabičeve svojo akademijo v dvorani na Dovjem, 12. avgusta pa naš Sokol proslavo 20letnice ustanovitve, združeno z okrožnim izletom in razvitjem prapora. — Dobili smo občinskega tajnika v osebi g. Lakote Alojza, tukajšnjega rojaka, zavednega nacionalista. — Na Počkovem klanecu med Dovjem in Belco so pričeli popravljati cesto, ki jo je voda razmehčala, da se je pogreznila. Delo je dobilo 20 delavcev.

MORAVCI-MALA NEDELJA. Novoustanovljena gasilska četa priredi na binkoštni ponedeljek 21. t. m. ob 15. pri g. Plohu v Moravskem vrhu veliko tombolo. Krasni dobitki. Sodelovala bo malonedeljska godba. Tombola bo v neposredni bližini Gomile, slovite razgledne točke. Vljudno vabljeni!

PREDGRAD OB KOLPI. Gasilska četa bo slavila o binkoštnih 40letnico ustanovitve. Spored: dne 19. t. m. zvečer baklada; dne 20. t. m. ob 5. zjutraj budnica, ob pol 9. odhod čete na pokopališče (govor in položitev vencev na grobove umrlih ustanovnih članov, petje nagrobnic, godba), ob 10. sv. maša, a popoldne veselica na prostem. Vabljeni!

PTUJSKA GORA-MAJŠPERK. Strelska družina otvori strelišče 27. t. m. na svečan način. Po sprejemu gostov ob 13.30 in blagoslovitvi strelišča bo ljudska veselica na prostem. Vabljeni!

SV. BOLFENK PRI SREDIŠČU. Na binkoštni ponedeljek pohitite vsi na naš prijazni hribček z lepim razgledom in obiščite predstavo »Miklovo Zalo«, ki jo priredi Društvo kmečkih fantov in deklet ob 15. uri na vrtu g. Košarja, v primeru dežja pa v šoli. Na svidenje!

SV. ROK OB SOTLI. V nedeljo 6. t. m. popoldne je otvorila strelska družina lastno strelišče. Pri strelnici se je zbralo številno občinstvo. Ob otvoritvi je predsednik g. Zdravko Sotošek pozdravil g. Baumaņa kot zastopnika občine Rogatica, starosta rogaškega Sokola šolskega upravitelja Stefancioso in vse goste in člane. Nazdravil je tudi našemu kralju in domača tamburaška godba je zaigrala državno himno. Nato se je zahvalil predsednik vsem, ki so z delom in s prispevki omogočili otvoritev ter pozval člane k nadaljnjemu neumornemu delu. Govorniku sta se zahvalila zastopnik občine in starosta Sokola. Nato so člani in gostje streljali do mraka.

STRANSKA VAS. Lep solnčni dan je bil 11. maj. Ljudje so bili po večini zaposleni na polju in v oddaljenih vinogradih. Nenadno pa je ob 11. dopoldne razburilo vaščane prasketanje ognja. Ljudje so drli s polja proti kraju nesreče, kjer je bil skedenj posestnika Jožefa Kukarja iz Stranske vasi že ves v plamenih. Kukarju so zgoreli poleg še skoro novega skednja in živinske klaje tudi vse gospodarsko in poljsko orodje in stroji. Škode je 45.000 Din. Zavarovan je bil le za malenkostno vsoto. Požar so zaneli otroci. Popolno priznanje zasluži naša gasilska četa Stranska vas-Krupa, ki je, čeprav razkropljena po polju in raznih opravkih, z neverjetno naglico v 10 minutah spravila v akcijo svojo novo motorno brizgalno, ki jo je pred kratkim dobila od tvrde Andrej Supan iz Ljubljane, ter preprečila upepelitev že vnmajojitih se drugih poslopij in najbrže tudi vse vasi. Dne 3. junija se bo vršila svečana blagoslovitev te brizgalne pri Gasilskem domu. Ognjeni krst pa je torej brizgalna že imela pri tem požaru, kjer se je izvrstno izkazala. Vse priznanje in zahvalo smo dolžni tudi sosedni gasilski četi iz Semiča, ki nam je prihitela na pomoč, četudi ji z brizgalno ni bilo potrebno nastopiti. Podpirajte prepotrebna gasilna društva!

«Zločinec ga je zbil v reko», je menil oblastnik, radoveden, ali se je to zgodilo na produ ali na obrežju.

«Koliba je najbolj važna točka», je vedel Florin, katerega je nekaj z vso silo gnalo na obrežje.

«Škoda vrlega moža!» je rekel oblastnik. «Tolži pa nas zavest, da imamo dobrega naslednika, ki bo preskrbel zločincu zaslužno plačilo.»

«Skoro bomo skupaj.» Florin je potrkal na prsi. «Nihče mi še ni utekel.»

Nato so vsi skupaj zapustili mrliško dvorano.

Florin si je ogledal obrežje reke. Videl je ob kolibi brodarja, ki je popravljaj čoln. «Ali je Čink ali Stuc?» je ugibal. Naposled se je odločil za Stuca. S tem imenom bo iznenadil čolnarja, ko se bo znočilo.

Ko je nastopila noč, je stopil v kolibo. Na mizi je brlela leščerba. Stuc je sedel na stolu in večerjal.

«Vi ste Stuc?» Florin je zaprl vrata ter se naslonil nanje.

«Kaj iščete tukaj?» se je brodar očitno prestrašil.

«Vas», mu je odvrnil pogumno.

«Ven!» mu je pokazal vrata. «Nikar me ne nadlegujete!»

«Vi ste Stuc!» Florin se ni premaknil z mesta. «Vam je znana usoda mladenke, katero ste zalozovali...»

«Jaz?» se je namišljeno začudil. «Ali ste ob pamet?»

«Dokazano je, pa se upate tajiti. Ali veste, s kom govorite? Jaz sem načelnik mestne straže. Kje je Gizela?»

«Tu ni nikogar. Ven se poberite!»

«Tiho!» je zagrmel. «Kušarja ste ubili in zakopali na produ. Toda pri njem smo našli pismo s poročilom o Gizeli...»

«Tisto poročilo je zlagano.» Stuc je zanikal krivdo.

«Priznajte ali pa...» mu je zapretel z orožjem. «Kdo je umoril mladenko?»

«Ne vem», je odgovoril, kakor bi zasekal.

«Hitro, sicer bo prepozno...»

«Storite, kar hočete», se ni dal oplasiti.

«Bomo videli.» Florin ga je zgrabit za rame. Stuc je otepal z rokami, da bi se ga otresel. Toda Florin je bil močnejši ter ga je vklestil po kratki borbi.

«Ali veste, kam pojdeva?» ga je vprašal porogljivo.

«Kamor hočete», mu je zabrusil v odgovor.

«Na stražnico pojdeva. Gorje vam, ako mi ne izkusite uteči.»

Brodnik se je vdal v usodo. Florin je zaklenil kolibo in spravil ključ, tako da Stuc tega ni opazil. Potem ga je prijel za roko, katero je oklepalo močno železje. Tesno drug ob drugem sta dospela pred mestno stražnico. Tu ga je izročil stražnikom, ki so ga shranili v ječo. Drugi dan se je pričelo zasliševanje.

«Kako vam je ime?» ga je vprašal višji nadzornik Pruspič.

«Stuc», mu je pravilno odgovoril.

«S čim se bavite?»

«Ljudi prevažam čez reko.»

«Vaše bivališče?»

«Koliba na bregu reke.»

Tako se je glasil uvod v preiskavo. Nadzornik je premeril jetnika od nog do glave. «Ali ste poznali nekega Kušarja in Gizelo, njegovo varovanko?» mu je stavil prvo vprašanje.

«Nisem», je odgovoril. «Koliko ljudi prevozim vsak dan, a jih ne poznam po imenu.»

«Opominjam vas, da govorite resnico. Laž vam ne bo prav nič pomagala.»

«Ne poznam ju», je zanikal še krepkeje. «Od vas sem prvič slišal te imeni.»

«Kdo je pohajal ponoči okrog prenočevalnice pri Belem orlu?»

«Jaz ne hodim tjakaj», se je odrezal.

«Pa so vas videli», je trdil nadzornik.

«Nekdo si je izmisli ali pa se je zmotil.»

«To bo povedal vratar Cene. Nadzornik je namignil Florinu, naj privede vratarja.

«Kdo je umoril Kušarja?» je nadaljeval zasliševanje.

«Ne vem», je kratko odvrnil.

«In kam je izginila Gizela?»

«Zaradi mene, kamor je hotela...»

Pruspič ga je posvaril, naj dostojno odgovarja. Jetnik se je izgovarjal: «Opozorili ste me, naj govorim resnico. In tega se hočem držati.»

(Dalje prihodnjič.)

GOSPODARSTVO

Tedenski tržni pregled

VINO. Vinska trgovina je ostala na stopnji preteklega tedna. Prodaja in kupuje se le, kolikor je neizogibno potrebno. Zahtevajo se pretežno cenejša vina od 4 do 5 Din, le da so čista, stanovitna in zdrava. Mnogi gostilničarji namreč ne marajo zvišati cene v svojih obratih, boječ se pešanja že tako slabega konzuma. Za finejša sortirana vina se zanimanje zaradi visokih cen vedno bolj ohlaja. Ker so cene tudi v drugih banovinah prilično porasle, je dovoz iz Hrvaške in Dalmacije občutno ponehal. Za banatska vina pa na poletje ni posebnega interesa, čeprav je cena tem vinom spet nekoliko nazadovala.

JAJCA. Nakupna cena, ki se je bila znižala na 4.50 Din, se je spet dvignila na 5 Din za kilogram, ker so začeli češkoslovaški uvozniki živahneje nakupovati jajca za hladilnice. V Švico je za enkrat izvoz neznan, pričakuje pa se spet živahnejši izvoz v mesecu juniju. V Italiji so cene prenižke.

Vrednost denarja

Na naših borzah smo dobili v devizah (k spodnjim tečajem se prišteje še premija 28.5 %):

- 1 nizozemski goldinar za 23.15 do 23.26 Din;
- 1 nemško marko za 13.47 do 13.53 Din;
- 1 angleški funt šterling za 174 do 176 Din;
- 1 ameriški dolar za 33.83 do 34.12 Din;
- 100 francoskih frankov za 226 do 227 Din;
- 100 češkoslovaških kron za 142 do 143 Din;
- 100 italijanskih lir za 290 do 292 Din.

Avstrijski šiling se je trgoval v zasebnem kliringu po 9.35 do 9.45 Din. Vojna škoda se je zaključevala po 305 do 310 Din.

Sejmi

- 21. maja: Videm (krški srez), Št. Jurij ob južni železnici.
- 22. maja: Mozirje, Laško, Radohova vas, Marenberg, Pristava, Metlika, Št. Lambert, Loka pri Zidanem mostu.
- 23. maja: Sv. Peter pod Svetimi gorami.
- 24. maja: Nova vas (Bloke), Ig, Prevalje.
- 25. maja: Luče, Mengeš, Svetina, Mala gora, Vitanje, Radeče, Sv. Urban v Slovenskih goricah, Gornja Radgona, Št. Gotard.

Kratke vesti

— **Podpora za zatiranje sadnih škodljivcev.** Razen že odobrenih 400.000 Din banskim upravam za zatiranje sadnih škodljivcev in lastnih sredstev, ki so jih imele poedine banovine v ta namen, je kmetijski minister odobril še 125.000 dinarjev za nakup posebnega sredstva za pokončevanje gosenic na sadnem drevju.

DOMAČE NOVOSTI

* **Velik rudarski shod v Trbovljah.** Na praznik popoldne je sklicala Narodna strokovna zveza v Fortejevo dvorano rudarski shod, ki je bil izredno dobro obiskan. Predsednik krajevne podružnice g. Štruc je poročal o posredovanjih, ki sta jih napravila z g. Pliberškom v Beogradu. Obžaloval je, da ni na shodu zastopnikov rudniških nameštencev, in je ovrget govorice, da sta on in g. Pliberšek zahtevala izboljšanje delavskega položaja na račun rudniških nameštencev. Za g. Štrucem so govorili še gg. Juvan in Ljubljane, podpredsednik občinske organizacije JNS Pleskovič in Miha Koren. Sprejeta je bila soglasno resolucija, ki pravi med drugim: «Zbor rudarskih delavcev ugotavlja, da v rudniških revirjih v dravski banovini kriza že od leta 1926. stalno narašča. Pogodbe med državno železnico in rudniki za dobavljanje šihiti za več ko polovico dni v mesecu. Od leta 1926. do danes se je znižalo število delavstva od 9806 na 3934, a še tem zaposlencem so znižani šihiti az več ko polovico dni v mesecu. Od leta 1926. so se nabave premoga državnih železnic iz rudnikov dravske banovine, odnosno rudnikov TPD znižale od 40 na 27 odstotkov, medtem ko so se nabave iz rudnikov drugih banovin zvišale od 27 na 40 odstotkov. Rudarsko delavstvo niti leta 1926. ni doseglo zaslužka, ki je potreben za dostojno življenje rudarjev, od tedaj naprej pa so mezde rudarjev še dalje naglo padale. Tako znaša mesečni zaslužek za preživljanje veččlanske družine komaj 200 do 400 dinarjev, kar je nevzdržno. Delavska organizacija se je letos pravočasno obrnila na odločilne činitelje v Beogradu in v imenu preko 30.000 duš prosila za hitro in večjo nabavo premoga, da bi prišlo delavstvo do zaslužka. Toda glas bednih rudarjev in njihovih družin je ostal tudi letos glas vpijočega v puščavi. Rudarsko delavstvo noče več beračiti pri kmetih in odklanja

mile darove, ki se pobirajo po mestih zanje, ker smatra to za ponižujoče. Zahteva pravično delitev dela in jela! Pod pritiskom nastopajoče bede zbor soglasno zahteva: 1.) da se čimprej uzakoni eksistenčni minimum na osnovi potreb sodobnega človeka; 2.) da se čimprej zaposlijo brezposelni z ustreznim zaslužkom — če tudi ti ukrepi za odpravo brezposelnosti ne bi zadoščali, naj se uvede šesturni delavnik; 3.) strogo naj se izvajata člena 1154. in 1155. občenega državlanskega zakonika; izguba zaslužka, ki je delavstvo ni zakrivilo, naj se mu povrne; 4.) da se čimprej uzakoni splošno starostno zavarovanje, ki naj določa najdaljšo službeno dobo pet in dvajsetih let.

* **Iz Zveze kulturnih društev v Mariboru.** Z vso vneto se je lotil novi odbor naloženega mu dela. V svrhu razdelitve dela je bilo konstituiranih osem odsekov. V kratkem času je imel odbor že dve seji, na katerih so bili sprejeti razni važni sklepi. Zveza bo v najkrajšem času namestila posebno pisarniško moč, ki bo opravljala vse upravne in tehnične posle zveze in bo dopoldne in popoldne strankam na razpolago v pisarni, kjer bo dobil vsakdo zaželeno pojasnila. Za poštevske odre bo nabavil dramski odsek lasulje, šminko, založil bo najnovejša dela ter dal vse to včlanjenim društvom za majhno odškodnino na razpolago. Knjižničarski odsek ima na razpolago nekaj koledarjev in podobnih knjig kakor tudi nepopolnih letnikov raznih revij, katere je pripravljen oddajati v Mariboru. Ogromne naloge si je stavila ZKD in vse bo izvršila, ako jo bodo podpirale pri tem njene članice, zlasti pa naša slovenska javnost.

* **Čebelarji!** Kmalu bomo proslavili 200letnico rojstva čebelarskega vele mojstra Antona Janše. Čebelarji bodo počastili spomin Janševga rojstva 20. in 21. t. m., prvi dan s proslavo v dvorani Delavske zbornice v Ljubljani, drugi dan s proslavo na Breznici na Gorenjskem. Janša in njegovo delo pa nista znana samo nam, temveč ju visoko čislajo tudi čebelarji in znanstveniki v drugih državah. Zato je Čebelarsko društvo poslalo sliko Janše in njegove rojstne hiše in Breznice znanstvenikom in čebelarskim organizacijam v Bolgarijo, Češkoslovaško, Poljsko, Rusko, Nemčijo, Švico, Angleško, Finsko, Škotsko, Ameriko in drugam. Poleg tega je razposlalo društvo okrog 500 vabil in okrožnic o življenju in delu Janše vsem našim srednjim, meščanskim in osnovnim šolam. Čebelarji, agitirajte za obilen obisk proslave!

RICHARD
VOSS

DVA ČLOVEKA

Pohvaljeni deček je zardel do črnih kodrov. Iznenada pa je zajokal. Solze so se mu ulile s tako silo, da se je Judita prestrašila.

«Kaj pa ti je?»

Dolgo deček ni hotel povedati. Potem je med stokanjem zajecjal:

«Kaj imajo proti tebi? Kaj si jim storila? Zakaj govorijo slabo o tebi? Boljša si kakor vsi! Dobra si! Ko bom velik, ne bom ustrelil nobenega orla. Ljudi bom pobili! Vse, ki ti hočejo prizadeti zlo.»

Z mirnim nasmeškom, ki ga je Judita uporabljala, da je sprejela otroško razkritje ljubezni mladega fanta, ga je zdaj tudi potolažila v trpljenju:

«Nihče mi noče nič hudega. Samo zdi se ti tako. Ljudje tu gori me morajo šele spoznati, kakor me ti poznaš. Mislijo si: 'Kaj išče tuja žena pri nas? Ostala naj bi, kjer je bila. Tja naj se vrne, odkoder je prišla. Pri nas je ne maramo!' Šele pokazati jim moram, kaj hočem tu gori in da od njih ničesar ne zahtevam. Da bi jim rada še kaj dala, če bi le hoteli. Ne denarja in zemlje, ampak dela, ki jim bo prineslo zemlje in denarja. Če se jaz ne jezim na ljudi, se ti tudi ne smeš. Kajne? Saj me razumeš?»

Martin pa je ni prav nič razumel. Ker pa mu je pri zadnjih besedah ovila roko okoli vratu, se mu je še med solzami zasmel ljubki rjavi obraz in velikodušno je obljubil, da zaenkrat ne pojde na lov na ljudi; da se bo zadovoljil kar z orli in medvedi...

Judita je poslala bojaželjnega pastirčka k poljevnici čredi in šla svojo pot, da bi po hiši in hlevih pogledala, ali je vse tako, kakor mora biti. Mogočno so stala nova poslopja pod grozečimi stenami Dolomitov v zelenem poletnem svetu. Zidovi so bili kameniti in tako močni, kakor bi hotel biti kraljičin dom nova Platterjeva domačija. Iznad belih sten sta rasla kvišku prvo nadstropje in streha, oba iz mladih ravnih smrekovih debel, še prav nič porjavelo od gorskega solca. Rdečkastorumen in rjavovijoličaste dolomitske skale so težile škodlasto streho in jo varovale pred besnečim južnim vetrom.

Vsaka reč, tudi najmanjša malenkost, je bila dobro premišljena in prav narejena. In koliko ovir, truda in naporov je bilo treba! Ze to, da je pridobila Judita delavce za zidavo in znašanje vsega potrebnega, je bilo delo, vredno volje in moči trdnega moža. Vsaka druga ženska bi se bila pri tem končala.

Gospodarica tega visokega kraljestva se je morala naposled sprijazniti s tem, da je poklicala tuje obrtnike, in sicer iz bližnje laške dežele, ki jo je sovražila. Možje so se izkazali. Bili so dobri delavci in Judita je bila dosti prepoštena, da ne bi dobrega dela priznala, čeprav ga je opravil

sovražnik. Toda koliko težav, bremen, skrbi je bilo treba!

Prav to pa je bilo pri vsem zlu najboljšo. Niti za trenutek ni ohromela Juditina izumljivost. Nikoli se ni prestrašila, da ne bi mogla obvladati skrbi in prenašati težav.

Zdaj je bilo vse dozidano. Širni hlevi so dajali dosti prostora za številno živino, ki je bila za te kraje neznano lepa. Za pospravljanje obilice sena je postavila visoke kozolce iz neobtesanih smrekovih debel. Prav veličastna je bila hiša za hlapce, medtem ko so dekletke stanovale v skupnih sobah v hiši svoje gospodarice. Tu je bila tudi velika izba za služinčad, zlasti prijetna za dolge zimske večere, ko so se ljudje zbirali okoli ogromne lončene kmečke peči, ki jo je obdajala široka klop. Ta izba je bila zraven Juditinega stanovanja, kjer so stale sredi lesketajočih se obojev statve. Če je sedela pri častitljivi pripravi in sukala s spretno roko čolnicek, je bila kakor kraljevska žena na svojem prestolu...

Besede dečka Martina niso Judite nič zbudile. Vendar pa je morala nanje misliti:

«Šele ko dobi kakšno stvar ime, dobi obliko. Ze dovoljkrat sem čutila, da me tu gori ne marajo in da bi me najrajši pregnali kakor nevarnega sovražnika. Zdaj je beseda izgovorjena. In čeprav je prišlo poslanstvo iz otroških ust, vendar čutim, da me ljudje sovražijo... Čudno je to občutje, da je človek zasovražen. Zame nekaj novega, tujega, neprijetnega in zlovesčega. Tudi to moram spoznati, da bom znala premagati. Vendar je grdo,

* **Župnik Alfonz Svet 75letnik.** Nedavno je praznoval župnik minoritske župnije v Ptuj g. Alfonz Svet 75letnico rojstva. Jubilant je znan dete je izgubil mater, a oče mu je umrl, ko je bil zvest čitalničar in se je shajal v Narodnem domu s takratnimi narodnimi borci. Luč sveta je zagledal leta 1859. v Drešnji vasi pri Žalcu. Še kot dete je izgubil mater, a oče mu je umrl, ko je bil star komaj šest let. Gimnazijo je obiskoval v Celju ter se je po maturi vpisal na pravno fakulteto v Gradcu. Za časa študij je služboval v neki odvetniški pisarni kot stenograf in potem je bil zaposlen v nekem industrijskem podjetju kot uradnik. Nato pa je na prigovarjanje prijateljev stopil v minoritski samostan v Gradcu ter postal redovnik. Bogoslovje je študiral na vseučilišču v Gradcu in na Dunaju. Novo mašo je bral 1. 1888. pri Sv. Petru in Pavlu v Ptuj. Služboval je tudi na Dunaju in 16 let kot župnik pri Sv. Vidu pri Ptuj, dokler ni prišel za župnika k Sv. Petru in Pavlu v Ptuj, kjer je še danes. Prestati je moral vse trdote slovenskega predvojnega življenja v Ptuj, ker ptujsko nemškutarstvo tudi duhovništvu ni prizanašalo. Rad je zahajal v Narodni dom, kjer so se zbirali Slovenci ne glede na politično pripadnost ter skupno delali za Slovenstvo. Spoštovani in priljubljeni duhovnik še danes prav rad naglašja složnost Slovencev iz onih časov. Uglednemu župniku čestitamo k njegovi 75letnici z željo, da bi nam bil ohranjen še mnogo let čil in zdrav.

* **O shodu bojnikov v Celju** piše celjska «Nova doba»: Na praznik vnebohoda so priredili bojnikov shod na Dečkovem trgu v Celju. Četudi so prireditelji agitirali po vsem celjskem in vseh sosednjih srezih ter napovedovali 6000 udeležencev, se je po nepristranski in zanesljivo točni cenitvi strokovnjakov zbralo kvečjemu 1500 ljudi, med njimi mnogo radovednežev. S posebnim vlakom iz Ljubljane, ki je sprejemal potnike tudi na vmesnih postajah, je prispelo 324 oseb, z ostalimi vlaki pa ni prišlo niti 100 zborovalcev. Na shodu so nastopili z dosedanjih shodov znani gromovniki, za celjske bojnikovke pa sta govorila bivši avstrijski major Orel in lekarnar Fedor Gradišnik. Govorniki niso povedali ničesar novega. Ker so prireditelji razglašali, da utegne priti v Celju do nemirov, je bilo poslanih v Celje 10 stražnikov iz Ljubljane in 5 iz Maribora in 40 orožnikov. Celjani se niso dali izzvati in so šli z dostojanstvenim mirom preko tega shoda. Ko so Celjani videli, da zborujejo bojnikovke ob

prisotnosti čuvarjev javnega reda in miru, se je v njih nehote zbudil spomin, ko je svoječasno avstrijska vlada pošiljala v Celje policijo in orožništvo, da bi ščitila naše nasprotnike. Dobršen del zborovalcev so sestavljali klerikalci, in sicer tako zvana «druga garnitura». Značilno za sestavo zborovalcev je bilo, da so se čuli vzkliti «Proč s Kramerjem!» in «Živio Korošec!» Nekateri listi označujejo ta shod za rodoljubno manifestacijo. Med «patrioti» pa so bili najbolj glasni ljudje, ki morajo še odslužiti kazen, ker so pravnomočno obsojeni po zakonu o zaščiti države. Čuli smo tudi izjavo bojnika, ki je dejal, da naj klerikalci le agitirajo zanje, saj bodo bojnikovke itak pohodili klerikalce. Zastave so razobesile samo nekatere gostilne, ki so računale na obisk zborovalcev. Izgredov ni bilo. Celje je z molkom in prezirom odklonilo poizkus, zanesti zmedo v strnjene vrste celjske narodne javnosti.

* **Zamenjava bankovcev po 100 in 1000 Din.** Poročali smo že, da bodo dinarsko-kronski bankovci po 100 Din (odnosno 400 kron) in 1000 Din (odnosno 4000 kron) vzeti iz prometa. Zamenjati jih je treba najpozneje do 25. t. m. pri Narodni banki in njenih podružnicah. To je zadnji rok za zamenjavo. Bankovci, ki do tega roka ne bodo zamenjani, izgube vrednost.

* **Dvanajst grobov v desetih dneh.** Hudo je usoda udarila Kamnik. Vsak dan novi pogrebi. V desetih dneh dvanajst pretresljivih pogrebov dvanajstih žrtev dela. V petek zvečer so spremili na zadnji poti 45letno Angelo Ogrinovo, katero so prepeljali v Kamnik in pokopali na pokopališču na Žalah. Pogreb pridne delavke, ki je bila 14 let zaposlena v tvornici, se je vršil ob veliki udeležbi prebivalstva iz Kamnika in okolice. Angelo Ogrinovo so položili v grob poleg štirih ponesrečenih tovarišic sodelavk, ki že počivajo na kamniškem pokopališču. Te dni pa so pokopali na mekinjskem pokopališču 33letno Ano Grošljevo, dvanajsto žrtev, ki je umrla v ljubljanski bolnišnici po velikem trpljenju. Prepeljali so jo v Kamnik in položili k večnemu počitku na domačem pokopališču poleg sodelavke Julije Vrhovnikove. Oba sva grobova zadnjih dveh žrtev dela so obsuli s cvetjem.

* **Naši gasilci pojdejo na Češkoslovaško.** Od 19. do 21. t. m. bo na Češkoslovaškem vsedržavni gasilski zlet s kongresom Vseslovenske gasilske zveze. Iz naše države pojdejo na zlet gasilci pod vodstvom starešine Zveze jugoslovenskih gasilskem mestu Opavi ter ga bodo posetili tudi za-

stopniki iz Belgije, Francije, Poljske in drugih držav.

* **XIV. velesejem v Ljubljani** bo od 30. maja do 10. junija. Na železnici je dovoljen 50odstoten popust vsakomur, ki se izkaže s posebno železniško izkaznico, ki se dobi pri vseh postajnih blagajnah za 5 Din. Nihče naj ne zamudi ogledati si te velike pestre prireditve. Veliko število domačih in inozemskih tvornic razstavi najrazličnejše blago. Zlasti opozarjamo na oddelke tekstila, usnja, papirja, pohištva, strojev, kovin, poljedelskih strojev, perutnine in kuncev, fotografskih potrebščin itd. Stalne izkaznice se dobivajo v poprejšnji prodaji pri Putniku, denarnih zavodih, županstvih, župnih uradih po 2 Din, razlika 18 Din pa se doplača pozneje pri sejmski blagajni ob prvem obisku velesejma.

* **Kakšne so dolžnosti gospodarja nasproti obolelemu poslu.** Po zakonu je službodajalec dolžan dati poslu ob boleznih, ki ni povzročena z nemonom in ne z veliko nemarnostjo, poleg denarnih prejemkov potrebno oskrbo, zdravniško zdravljenje in potrebna zdravila, in sicer do 14 dni, ako je službeno razmerje trajalo 14 dni, in do 4 tednov, ako je trajalo vsaj že pol leta. Izdatki v gotovini za zdravljenje in nabavo potrebnih zdravil in stroški za negovanje v bolnišnici se smejo zaračunati na denarne prejemke posla, pripadajoče za čas obolenja.

* **Huda toča na Notranjskem.** V nedeljo popoldne so imeli nekateri kraji na Notranjskem hudo neurje, med katerim je padala gosta toča, ki je napravila mnogo škode.

* **Smrtna nesreča birmanca.** V nedeljo je bila na Bledu birma. Bilo je okrog pol 14., ko je hotel devetletni birmanec Martin Mulej, sinček lastnika parne pekarnice g. Muleja, na križišču pri Pretnarjevi trgovini prekoračiti cesto. Tisti trenutek je privozil po cesti z Lesc avtomobil z izletniki. Šofer se je hotel ogniti, da bi deček ne prišel pod avto, a bilo je že prepozno. Dečka je avto podrl ter ga vlekel pred seboj nekaj metrov po cesti. Dečka so takoj potegnili izpod avtomobila, a že mrtvega. Tudi avto je precej poškodovan.

* **Borba proti nevarnim mušicam.** Iz Ušca v zetski banovini nam pišejo: Pred dnevi so se v teh krajih pojavili veliki roji tako zvanih golubaških mušic, ki napadajo ljudi in živino. Poginilo je že mnogo krav, volov, koz, ovac in svinj. Ljudje se branijo mušic z vejicami, s katerimi se jih otepajo, koder hodijo. Poleg te nadloge pa pri nas nismo imeli dežja že tri mesece. Vsi si želimo

da zbujajo človek sovraštvo. Lepo pa je, če ga ljubi, ljubi en s am človek!... Kaj me to briga?... To je opravljeno za zdaj in za zmeraj!

Prišla je do kraja, kjer je lahko pregledala svoje malo ozemlje. S svetlimi pogledi in veselim srcem se je ozirala po tratah in gozdovih, ki si jih je pridobila v teh nebeških višavah. Občutek velike odgovornosti jo je prevzel:

„Ne smeš lenariti. Niti za trenutek! Roke se morajo gibati. Gibati do poslednje ure. Tu je dovolj dela. Za koga? Ne za otroke in otrok otroke. Torej za koga? Tega ne smeš misliti. Ustvarjanje, delo, veselje do ustvarjanja in do dela ti mora biti dovolj visok namen.“

Z razkrito glavo je stala sredi plameneče solnčne glorijske. Njeni glavni nebeški sijaji niso pomislili ničesar. Na njeni roki je zažarel rubin. In po svoji navadi se ni branila misli, ki so jo popadle, ko se je iskril dragi kamen:

„Dobro, da naju ločijo gore in doline. Ni dobro, če prebivata dva, ki ju ločijo večnosti, preblizu skupaj. To sem morala spoznati, ko sva stala v tisti viharji noči ob Eisacku... Kako me je pogledal, ko je iztegnil svoje roke po meni!... Če bi mogla moliti, bi dvignila roke k svetnici-zaščitnici njegovega doma, k sveti Barbari, in jo prosila, naj obvaruje srce tega moža in dopusti, da bo v njem kraljevala sama slika nebeške kraljice... Kaj misliš zdaj spet?... Judita! Judita!“

Sami sebi je tako sveržano zaklicala, ker je morala spet pomisliti, ali je mogoče, da je v njegovem srcu — srcu duhovnika! — podoba ze-

meljske žene? Potem bi bil malopriden duhovnik in vse njegovo duhovništvo bi bilo laž in prevara. Vselej, ko jo je ta misel prevzela, se je morala sama swareče poklicati in se s tem odtrgati temni sili takih misli.

Nehote je zdrsnil njen pogled od vrhov, ki jih je ožarjalo solnce, v globino, ki je bila vsa v sencah. Tam je kraljevalo na temni, nepogozdeni skali sivo poslopje: dom pokorečih se Avgustinčev. Da je morala biti v tej domovini, ki si jo je izbrala, tudi prav t a sveto-nesveta hiša! Sveta po imenu svojega ustanovitelja, nesveta po svojih prebivalcih, ki so kot duhovniki zabredli v človeške slabosti in grehe. Morda so med njimi nekateri, ki so bili zato kaznovani, ker niso nosili v srcu s a m o podobe svete Device. Torej malopridni in slabi duhovniki.

Res je bil ta greh globokega sočutja vreden. Vendar pa Judita Platterjeva sočutja zanje ni poznala.

Košnja je bila obilna. Judita je pomagala, kolikor je mogla in je poskusila napraviti ljudem delo čim bolj prijetno. Saj mora biti vendar delo ljudem praznik. Zmeraj obilna in dobra hrana je bila ob času napornega dela na domu kraljevske žene še prav posebej okusna. In če so morali ob taki priložnosti domači nenavada trdo delati, je gospodarica najprej sami sebi naložila najtežavnejše delo in ga tudi vselej opravila.

Že v jutrnjem mraku so šli senoseki na delo. Kositi se je dalo najlaže, ko je bila še rosa na

travniki. Tako bujnih trat Judita dotlej še ni poznala in vesela jih je bila. Še v poznem juniju so tam cvetele pomladanske cvetice, da so bili travniki podobni pravljicnim livadam, iz katerih so rasli Dolomiti kakor grad bogov. Velike zvončnice in encijan so zavijali valovita tla v nebesno sinjino, dehteči planinski nageljni v nežno rožnato barvo, blagodejna arnika v svetlikajoče se zlato. Če je med škrlatnimi grebeni Dolomitov vstalo solnce, so se zaiskrile te poljane v žarečem soju demantov...

Na zadnji večer košnje so se iznenada pripodili čez vrhove težki oblaki. Niso jih prej videli, dokler niso bili že nad njimi. Iznenada je nastala višnjevočrna noč. Še so stali poslednji, do vrha naloženi vozovi in čakali, da jih odpeljejo srebrnosivi voli z mogočnimi rogovi. Judita je priganjala k delu. Tedaj so hlapci vsi naenkrat rekli, da se ne bodo zganili, če jim ne bo zvišala plače. Pa so dobili za odgovor:

«Jutri vam izplačam vso mesečno plačo in jutri vas vse odpustim. Danes se vam pa ni treba pritakniti dela.»

Tedaj so hoteli nekateri pomagati. Toda Judita jim ni dovolila. Ukazala je deklam, naj stopijo k volom. Med zasmehovanjem moških so nekatere pomagale nejevoljno, druge pa nerodno. Judita in deček Martin sta skoraj sama delala.

Čudovito lepa je bila videti. V črni obleki hribovske kmetice, ki je zagrinjala visoko postavu v nekaj širokih gubah, v črnem, s srebrnimi gumbi posejanem opraniku, s porjavlimi rokami,

dežja zlasti še zaradi tega, ker upamo, da nam bo pregnal tudi nadležni mrčes.

* **Gad ga je pičil.** Ko se je vračal te dni popoldne posestnik Ivan Mlakar s kolesom po gozdni poti domov na Orle, je nenadno ugledal kraj poti velikega gada. Pričel ga je pobijati, razdražena kača pa je šinila ob kolesu vanj in ga ugriznila v desno nogo skoro v višini kolena. Mlakar, ki je čutil gadov ugriz, se je hitro odpeljal nazaj proti mestu naravnost v bolnišnico. To je letos že četrti primer gadjega pika, ki ga zdravijo v ljubljanski bolnišnici.

* **Požar v litijski predilnici.** Te dni je nastal požar v litijski predilnici, in sicer v skladišču tako zvane mešanice. Takoj so prihiteli na pomoč gasilci. Predilnica ima šest predalov. Ogenj se je razširil v vse razen enega. Več delavcev je bilo lahko ranjenih, trije pa so se zastrupili s plinom in jim je moral dati zdravnik dr. Orel posebne vbrižge. Širjenje požara so preprečili s tem, da so bombaž zmetali na prosto in ga tam gasili.

* **Urša Rohrmanova je umrla.** Te dni je na posestvu svoje sestre nenadno umrla Urša Rohrmanova, ki se je morala 6. aprila zagovarjati pred novomeškim okrožnim sodiščem, ker je bila osumljena, da je umorila svojo sestro Ano Gorsetovo. Kakor znano je bila Urša tedaj oproščena. Zdaj so jo našli sedečo pri mizi mrtvo.

* **Smrt med prevozom v bolnišnico.** Nedavno zjutraj je med prevozom s savinjskim vlakom v celjsko bolnišnico umrl med Petrovčami in Celjem Hriberšek Mihael, brezposelni delavec, stanujoč naposled v Škornem pri Smartnem ob Paki in pristojen v Topolšiču pri Šoštanju. Hriberšek si je močno prerežal žile na levici med zapestjem in laktom. Drugo jutro ga je spremljal v celjsko bolnišnico občinski sluga g. Plaskan Anton iz Smartnega ob Paki. Ko je prišel vlak na postajo, je že čakal Hriberška avtomobil reševalne postaje, ki ga pa ni peljal v bolnišnico, ker je poškodovanec med potjo umrl. Zato so ga prepeljali v mrtvašnico okoliškega pokopališča.

* **Nenadna smrt.** V Čirčičah pri Kranju se je pripetila nenavadna nesreča, katere žrtev je postal 51letni posestnik France Štrekelj. Mož je prišel precej pijan domov. S seboj je prinesel četrt litra žganja in sedel v kuhinji za mizo, a njemu nasproti je sedel sin Slavko. Začela sta se prepirati in oče je Slavku kakor tudi mlajšemu bratu Francu zabičeval, naj pustita ženske pri miru. Tedaj mu je pa Slavko zabrusil v obraz: «Vi pa

pustite žganje pri miru!» To je izbilu sodu dno. Ves divji je pograbil Štrekelj krožnik vroče juhe in ga treščil Slavku v obraz. Sin je zbežal pred razjarjenim očetom v sosedno spalnico, da se očisti, a kakor sršen je planil stari Štrekelj za njim. Na polzkah, od juhe politih tleh mu je spodrsnilo in padel je tako nesrečno, da je z glavo udaril na spodnja vrata štedilnika. Posledice so bile strašne. Dobil je smrtnonevarno rano nad desnim očesom. Imel je še toliko moči, da se je dvignil, se oprl na mizo in pričel takoj nato močno hropeti. Domači so mu priskočili na pomoč in ga močili s kisom, poklicali so pa tudi zdravnika dr. Bežka iz Kranja, ki pa žal ni mogel več pomagati, kajti Štrekelj je medtem že izdihnil. Iz Čirčič so prepeljali krsto s pokojnim Štrekljem v Kranj, odkoder se je vršil pogreb na mestno pokopališče. V zadnjem trenutku, ko so pogrebci že spuščali krsto v grob, so pa orožniki preprečili pokop. Krsto so prenesli v mrtvašnico, kamor je prispela sodna komisija, sestojeca iz sodnika dr. Benedika in zdravnika dr. Globočnika. Truplo je bilo razteleseno. Orožniki so aretirali Štrekljeve sinova Slavka in Franca.

* **Namestitev mladih učiteljev.** Iz prihrankov, ki so nastali po znižanju prejemkov dvojnih zaslužkarjev v državnih službah, je bilo pravkar v naši banovini nastavljenih nad sto mladih učiteljev, ki so že leta čakali na službo.

* **Odprti ulcerozni hemoroidi.** «Fitonin» izdatno blaži bolečine, ker odpravlja vnetje in srbečico. Steklenica «Fitonina» stane v lekarnah 20 Din, po poštne povzetju pa se dobijo 2 steklenici za 50 Din. Poučno knjižico št. 16 pošlje brezplačno «Fiton», d. z o. z., Zagreb I-78. (Reg. pod št. 1281 z dne 28. julija 1933.)

* **Smrt v avtobusu.** 39letni jetični krošnjar Franc Pavič, doma iz Jurmanca pri Krapini, se je napotil na Vransko k zdravniku, ki mu je dal injekcijo in ga poslal v celjsko bolnišnico. Ko se je vozil z avtobusom z Vranskega proti Celju, mu je blizu Celja nenadno postalo slabo. Potniki so mu naglo priskočili na pomoč, a še preden je dospel avtobus v Celje, je Pavič že izdihnil.

* **Samomor preužitkarja.** V Polskavi si je pogнал kroglo v glavo 62letni preužitkar Fran Dreo in je bil na mestu mrtve. Vzrok ni znan.

* **Strela je zanetila požar.** V noči od četrta na petek je udarila med neurjem strela v Šramlovo hišo na Škofiji pri Šmarju pri Jelšah. Vse poslopje je bilo takoj v plamenih, da so domači mogli rešiti le sebe in nekaj reči. Zaradi močnega vetra

se je ogenj takoj prenesel na bližnja poslopja. Ker je bilo vse krito s slamo, seveda ni bilo mogoče misliti na rešitev poslopij, posebno še, ker ni v bližini vode. Tako so zgorela štiri poslopja. Od vseh posestnikov je bil le eden zavarovan, pa še ta samo za manjšo vsoto. Ker niso mogli pogasiti tlečih brun, so poslali drugi dan po gasilce v preko dve uri oddaljeno Šmarje, da so prišli z motoriko na požarišče. Zaradi pomanjkanja vode v bližini so morali napeljati cevi skoro 800 m daleč v hrib, da so dobili zadostno množino vode in ugasili tleče ostanke. Ob tej priliki je neznanec v zmešnjavi ukradel pogorelcu Šramlu 1900 Din denarja, ki ga je imel shranjenega v pogoreli hiši.

* **Strašna nesreča z najdeno patrono.** V Radomerju blizu Ljutomera se je zgodila huda nesreča. Dvajsetletni posestnikov sin Janez Dajčar je nedavno, ko je hodil v Veržej, našel na poti blizu Veržeja v papir zavito neko patrono, ki jo je vtaknil v žep in nesel domov. Pred nekaj dnevi se je mladenič na nogi hudo vrezal, da ni mogel hoditi. Zaradi tega je ostal v sobi. Iz dolgega časa je vzel v roke najdeno patrono in jo začel z žico vrtati. Takrat pa se je patrona razletela. Pok je bil tako močan, da so ga slišali v bližnje gorice. Janezu Dajčarju je pri priči odtrgalo levo roko na zapestju in vzele obe oči. Tudi na prsih in na obrazu je ves ranjen. V mlaki krvi je obležal na tleh. Smrtnonevarno ranjenega so prepeljali v ormoško bolnišnico. Eksplozivna patrona je bila najbrž komu namenjena ali pa jo je kdo samo odložil.

* **Zalostna smrt tihotapeca.** V Novi gori stanujoči 32letni delavec Štefan Zavšek je bil dolga leta strasten tihotapec. Ko je neko kazen zaradi tihotapstva pred kratkim prestal, je bil silno potr. Za nobeno delo ni več prijel. Našli so ga te dni obešenega v nekem gozdu.

* **Divjaški napad.** V nedeljo 6. t. m. je bil na Ptujski gori izvršen na 40letnega brezposelnega mesarskega pomočnika Franca Vera grd napad. V gostilni so ga neki pijani moški obdelali z noži, da je obležal v nezvesti. Pozvali so ptujske reševalce, ki so ga prepeljali z reševalnim avtom v bolnišnico. Ranjenčeve poškodbe so nevarne.

* **Požig.** Že leto dni straši po Ženavljah požigalska reka. Pred tedni je zažgala lani zgrajeno gospodarsko poslopje šolskega upravitelja gospoda Skergeta Karla. Sreča je pri tem bila, da so požar takoj opazili, ker bi sicer zgorele tudi krava in svinje. G. Skerget trpi občutno škodo, zlasti ker ni bil zavarovan.

ki so gledale iz napihnenih rokavov — kar veselje jo je bilo pogledati, ko je vodila voz za vozom pod streho hleva s širokim napuščem, kjer je bilo seno varno pred dežjem. Povsod okoli se je bliskalo in treskalo, kakor bi se Dolomiti podirali. Bliski so žareli in goreli, ko so trgali temo z višnjevimi in rdečimi plameni. Ko je bil poslednji voz srečno pod streho, je zdijala nevihta.

Drugi dan so dobili predrzni hlapci plačo in so morali iti. Zdaj bi bili radi ostali. Drug za drugim so se žalostno držali in nekateri so celo prosili oduščanja. Nemo je Judita vsakemu pokazala vrata. Tedaj so začele tudi dekle godrnjati in ena izmed njih je dejala, da bo tudi šla. Bila je prva dekla, najspretnjša delavka na domačiji. Obenem z moškimi je morala iti. Tretjo noč po tem dnevu so do vrha polni seniki zagoreli. Žalostno jadikovanje dekel je preglasila gospodarica z ukazujočim klicem:

«Naj gori! Rešite živino!»

Judita je takoj spoznala, da ognja ne bo mogoče pogasiti in se je zavedela nevarnosti. Če zapiha le najrahlejša sapica, bo ogenj zajel tudi stanovanjsko hišo in hleve. Vsa pravkar dograjena domačija bi se utegnila čez noč izpremeniti v kup razvalin.

Srce se ji je stisnilo pri tej misli, kakor bi tičalo med dvema kamnoma. Toda za misli zdaj ni bilo časa. Naj vsa domačija zgori! Še drugič — še tretjič jo lahko zgradi, samo da bo rešena živina, ki je mukala v smrtnem strahu.

Posrečilo se je. Neomajni mir gospodarice je deloval kakor čarovnija. Že sam hlapec Martin je delal prave čudeže.

Šele potem, ko so odgnali poslednjo kravo, poslednjo ovco in poslednjega kozlička na travnik, je velela Judita, naj pospravijo še v hiši. Toda noč je ostala brez vetra. Tudi nebo je storilo čudež.

Kakor ogromne plamenice so švigali ognji kvišku. Lepo je bilo videti! Nad pogoriščem je žarelo nebo, žareli so Dolomiti. Kraljevske stene so bile v rdečem odsevu kakor v škrlat ogrnjene.

Proti jutru je prišlo najprej nekaj najbližjih kmetov in pastirjev. Tudi izmed dolinskih je prišel ta in oni. Komaj so skrivali svojo škodoželjnost, komaj svoje sovraštvo in roganje. Toda mogočna prikazen tujke je nanje silno delovala. Od tega dne dalje se je začela pripravljati v divjih dušah izprememba, zelo počasi in z velikim odporom. Toda začela se je.

Živina je ostala izprva tudi čez noč na planem.

Pogorele skednje so prenovili in jih v pozni jeseni napolnili s pridelki, ki jih je bilo treba večidel kupiti. K hiši sta prišla tudi dva močna bernardinca. Eden izmed številnih sovražnikov kraljevske žene jima je dal strupa in poginila sta v strašnih bolečinah, stiskaje mogočni glavi gospodarici v naročje. Tedaj bi se bilo skoraj zgodilo, da bi bila Juditina služinčad videla gospodarico jokati

Toda še pred začetkom zime sta prišla dva nova orjaška varuha na dom, ki mu je grozilo toliko sovražnikov. Odtlej je stala tudi kraljevska žena na straži.

Drugi par psov so pustili živeti. In drugih skednjev tudi ni nobena zločinska roka zažgala. Začela je zmagovati; počasi, zelo počasi in docela proti volji svoje služinčadi in tudi dolomitskih prebivalcev...

Prišla je zima, ki je bila vsa podobna enemu samemu neoblačnemu jesenskem dnevu. Ves čas so lahko pod kraljevskimi stenami na planem delali. Neprehodne divjine so dobile steze, nad deročimi potoki so zrastle mostovi, široke ploskve gozda — bil je podoben pragozdu — so bile preredčene ali iztrebljene.

Ce so zdaj kedaj ljudje govorili o Juditi Platterjevi, so vselej začeli:

«Ta je prava!»

Deček Martin je odkril v kraljevskih stenah rob, ki bi se po njem dalo priti do pašnikov, dotlej za živino nedosegljivih. Ves žareč od veselja je prišel z dobro novico h gospodarici:

«Orlovih mladičev nisi marala. Že davno so dorasli. Trgajo mi drobnico, pa ti roparjev ne morem prinesiti mrtvih! Še zdaj nimam puške, ker sem pač še zmeraj deček. Toda nekaj drugega sem našel za tebe.»

In povedal ji je o svojem velikem odkritju.

(Dalje prihodnjič.)

* **Morilec Mesec je tudi dvokratni požigalec.** 21letni kolarski vajenec Rudolf Mesec, ki je izvršil predzadnjo soboto nad 66letnim posestnikom in čevljarjem Jakobom Gantarjem v Sinji gorici umor, je tudi priznal, da je lani dvakrat zažgal delavnico kolarskega mojstra Franceta Petkovška na Drenovem griču, kjer se je učil kolarstva.

* **Čez devet mesecev prijeta požigalka.** Mnogim je še v živem spominu ogromen požar na Dobu 14. avgusta lani, ko je utrpel grof Robert Barbo na Rakovniku za 225.000 Din škode, ki pa je bila le delno krita z zavarovalnino. O požaru so krožile različne govorice in orožništvo je zločinca pridno zasledovalo, vendar mu niso mogli priti na sled. Te dni pa, skoro po devetih mesecih, se je orožnikom, odnosno orožniškemu kaplarju Ivanu Kolariču po čudnem naključju posrečilo zločinca izslediti. Je to ženska, ki je dejanje že priznala. Kaj je nesrečnico privedlo do usodnega dejanja, je za enkrat še zavito v temo.

* **V zaporu se je sodil sam.** Predzadnji terek zjutraj, ko so prihajale v Velenje množice na prvomajski sejém, se je raznesla po trgu vest, da se je v občinskem zaporu obesil Jožef Schwarz, 39letni kovaški pomočnik. Zgodilo se je takole: V noči na 1. t. m. se je vtihotapil Schwarz v Valenčakovo trgovino sredi trga. Mož pa ni imel sreče. Ko je začel segati po tujih predmetih, so ga zasledili v hiši prebivajoči ljudje. Zadevo so sporočili orožnikom, ki so nočnega gosta aretirali in zaprli. Pri zaslišanju je povedal, da je bil to že njegov četrti pohod v Valenčakovo trgovino. Ob 4. zjutraj so Schwarzu v zaporu sneli verige z rok, dve uri pozneje so ga pa našli mrtvega, obešenega z naramnicami na železno mrežo okna. Najbrž je nesrečnega vrglo iz duševnega ravnovesja še kaj drugega, da si je sam odmeril prehuo in tako strašno kazen.

* **Drzen vlom v Robu.** Razburljivo noč sta preživeli nedavno hišna posestnica Frančiška Jakšetova in njena služkinja Klančarjeva v Robu pri Velikih Laščah. Okrog 3. zjutraj je ženski zbudil iz sna nenavaden šum. Ko sta prestrašeni planili iz postelj, sta opazili, da so se v hišo vtihotapili trije z vrečami maskirani moški. Še preden sta ženski mogli klicati na pomoč, je eden vlomilcev naperil na Jakšetovo samokres in zakričal: «Denar ali smrt!» Prestrašena gospodinja je odgovorila, da nima denarja, a v tem trenutku jo je razbojnik zagrabil, stisnil na vso moč za vrat in zarentačil: «Dobili ste 30.000 Din in imate denar!» Jakšetova se je prestrašila in je dala razbojnikom 300 Din. To pa lopovom očitvidno ni zadoščalo, planili so nad ženski, jima zvezali roke in noge ter ju zvezani vrgli na posteljo. Eden je odšel na stražo, druga dva sta pa stikala po omarah in predalih ter pobrala 30 srebrnikov po 50, 3 po 20 in 3 po 10 Din. Nato sta šla v prvo nadstropje, kjer je spala gluhonema hčerka Pepica. Odprla sta omaro ter pobrala iz nje 700 Din in zapeslino, vredno 150 Din. Od hiše so se napotili vsi trije v sosedno klet, kjer so pretočili 15 litrov vina in se ga napili. V hiši so se zadrževali približno tri četrti ure, nato pa so izginili v noč. Okrog 5. zjutraj se je Klančarjevi posrečilo, da se je oprostita vezi in rešila tudi gospodinjino iz neprijetnega položaja. Sosedje, ki jih je šla nato klicat na pomoč, so pozvali orožnike. Iz preiskave je razvidno, da so bili vlomilci najbrž domačini.

* **Poboj s smrtonosno poškodbo.** V soboto zjutraj je kakor običajno prišel 25letni Dagarin Anton iz Drulovke v barvarno in kemično čistilnico «Kolias» v Kranju na delo. V tvornici pa je že bil tudi 23letni Čudež Ferdinand. Ko ga je Dagarin opazil, je skočil k njemu in ga narahnil: «Kaj si ti včeraj govoril?» Dagarin ni čakal odgovora, temveč je Čudeža pričel obdelovati s pestmi po glavi; vrgel ga je na tla ter pograbil v bližini ležeč leseni drog in Čudeža z njim udaril večkrat po hrbtu in glavi tako močno, da je le-ta obležal in se ni več zavedel. V tvornici je bil takoj pozvan okrožni zdravnik dr. Novoselski, ki je ugotovil, da je dobil Čudež smrtonosen udarec na desni strani lobanje tik nad očesom in na sencih. Ker je bilo Čudeževo stanje nevarno in se

kljub vbizgom ni zavedel, je bil pozvan reševalni avto kranjske gasilske čete, ki je odpeljal nezvestnega Čudeža v ljubljansko bolnišnico. Medtem je prispela na mesto tudi orožniška patrula in ugotovila dejanski stan. Dagarin je, brž ko je Čudeža pobil, hitro krenil za Savo proti bližnjemu gozdu, kjer pa ga je orožniška patrula dohitela in aretirala. Dagarin je dejanje pri aretaciji priznal in kot povod za svoje strašno dejanje navedel, da ni mogel kar tako prenesti sirovih žalitev, ki jih je Čudež dan poprej prizadejal Dagarinovi ženi.

* **Poizkušen roparski napad.** Te dni popoldne sta prišla v župnišče v Predosljah dva neznanca. Prosila sta g. župnika, da bi jima izstavil krstni list. G. župnik je odšel v župnijsko pisarno in sedel za pisalno mizo, da bi njuni želji ustregel. Tedaj pa sta neznanca planila nanj in ga zgrabila. G. župnik je zavpil in prihitela je kuharica iz kuhinje. Napadalca sta potem izginila.

* **Smrtna žrtev fantovskega pretepa.** Na vnebohod zvečer so se stepli pijani fantje v Dolenji Stari vasi in napadli posestnikovega sina Pavliča. Z debelimi koli in deskami so navalili nanj. Hoteli rešiti sina, je skočil med pretepače oče, a pijani razbojniki so planili nanj in mu razbili lobanjo, da je potem krvaveč iz mnogih ran izdihnil. Po groznem dejanju so pretepači zapustili kraj krvavega poboja, a so še potem dolgo razgrajali okrog. Hudo ranjenega Pavliča so odpeljali v bolnišnico, očeta položili na mrtvaški oder, vročkrvne razbojnike pa so odvedli orožniki v zapore.

* **Ogenj v Borovnici pred sodniki.** Ljubljanski mali kazenski senat je te dni izrekel precej milo sodbo zaradi požiga, za katerega določa kazenski zakon najvišjo kazen do 10 let. Državni tožilec je obtožil 24letno Ano Petričevno, posestnikovo hčer na Ohonici pri Borovnici in njeno sestro, 31letno Marijo, omoženo Strmškovo, da sta v noči 7. novembra lani podtaknili ogenj v stanovanjski baraki svoje matere Frančiške Petričeve. Požar je barako do tal upepelil. Uničili sta imetje z namenom, da bi dobili od dveh ljubljanskih zavarovalnic skupaj 40.000 Din, kajti zavarovana je bila baraka in vse pohištvo pri vsaki zavarovalnici za 20.000 Din. Bili sta obsojeni: Ana Petričeva na pet mesecev, a sestra na tri mesece strogega zapore.

* **Strašen zločin na Sušaku.** Pred dnevi so našli na Sušaku uglednega veletrgovca Mirka Udina mrtvega v njegovi jedilnici, v blagajni v sosednji sobi pa so tičali okrvavljeni ključji. Dekla Julijana Mandlova, stara 23 let, doma iz Kočevja, je pripovedovala, da je bila z gospodarjem sama doma, ko je prišel na obisk mlajši, lepo oblečeni neznanec, ki ga je gospodar sprejel. Dekla je medtem pripravljala večerjo in ko se je vrnila, je našla gospodarja mrtvega v jedilnici z razbito glavo. To pripovedovanje je bilo zelo zmedeno. Ko so Julijano Mandlovo še zasliševali, je javila postajna policija, da so prijeli njeno sestro Jožefino, ki se je hotela odpeljati v Zagreb. Detektivom, ki še niso ničesar vedeli o umoru, se je videla sumljiva in uslužbenki, ki preiskuje sumljive potnice, so naročili, naj jo pregleda. Pri pregledu se je ugotovilo, da je imela Jožefina okrvavljeno obleko, v njej pa skritih okrog 600 Din. Jožefina je priznala, da sta s sestro umorili trgoceva.

* **Zagonetka požarov na Dravskem polju.** Orožniki v ptujskem okraju si zelo prizadevajo, da bi dognali vzroke številnih požarov, ki se pojavljajo v tem okraju skoro vsako leto ob polletnem času, in to pretežno prav na Dravskem polju. Orožniki iz Cirkove so prijeli nekega 51letnega berača Pestotnika Franca iz Velikih Lašč. Mož je mnogo hodil po svetu in se je naposled pojavil v Cirkovcah, kjer se je tudi nastanil. Ljudske govorice zatrjujejo, da se je berač hvalil pri ljudeh, da je naletel na nekega zavarovalnega agenta, ki mu je obljubil nagrado 4000 dinarjev, ako bo zažgal poslopja konkurenčne zavarovalnice. Drugje pa je baje spet trdil, da mu je neka italijanska zavarovalna družba prigovarjala, naj požge one hiše, ki so zavarovane pri Vzajemni zavarovalnici, za kar da se mu je tudi obljubila

nagrada 4000 dinarjev. Glede na take govorice je umevno, da je ljudstvo razburjeno. Nekateri pa so s tem čisto zadovoljni, zlasti oni, ki imajo hiše dobro zavarovane, ker si žele, da bi jim kdo zažgal poslopja. Zelo verjetno je tudi, da ta ali oni sam zažge hišo in potem širi govorice o beraču požigalcu, da bi zabrisal sled. Orožniki so trdo prijeli berača, ki je priznal, da ga je nagovarjal neki agent k zažiganju hiš. Vendar pa da je to odločno odklonil. Pri nadaljnjem zaslišanju je prišel berač večkrat v protislovja. Kaj in koliko je na zadevi resnice in kdo je prav za prav požigalec številnih domov, bo izkušalo dognati sodišče, ki ima zadevo v rokah.

* **Zaradi uboja tasta pet let robije.** Veliki kazenski senat v Ljubljani je imel obravnavo proti posestniku, 32letnemu Francetu Preskarju iz Velike Lašne v kamniškem okraju. Preskar je bil obtožen, da je 17. januarja letos na svojem domu umoril svojega tasta Matijo Podbevška s sekuro. Državni tožilec je Preskarjevo dejanje označil za umor, za kar določa kazenski zakon smrtno kazen ali dosmrtno robijo. Obtoženec France Preskar se je leta 1923. seznanil z Marijo Podbevškovo, ki jo je pozneje poročil. Matija Podbevšek je najprej izročil svojo majhno kmetijo sinu Francetu Podbevšku ter si je izgovoril primeren kot. Prišlo pa je med očetom in sinom do hudega prepira. Sin je nato prodal kmetijo svoji sestri Mariji in svaku Preskarju za 26.500 Din. V kupni pogodbi je bil določen užitek za starega Matijo in da morata kupca plačati očetu 10.000 Din v letnih obrokih po 2000 Din. Med starim in obtožencem je prišlo kmalu do prepira. Stari je lani začel sodno preganjati oba, zeta in hčer. Prišlo je tako daleč, da je prispel sodni organ rubiti nekatere premičnine Preskarju in hčeri. Usodnega dne, 17. januarja, so se najprej prepirali. Ko pa je stari odhajal iz družinske sobe v svojo sobo, ga je obtoženec pograbil, vrgel na posteljo in nato tolkel s sekuro po glavi. Prva razprava se je vršila že 18. aprila. Bila je preložena, da so se zaslišale še nekatere priče. Obtoženec je dejanje skesano priznal, zagovarjal pa se je, da je bil silno razburjen, ker je vladal doma pravi pekel. Nekatere priče so obtoženca obremenjevale, občinsko predsedništvo pa ga je opisalo kot zelo pridnega in varčnega moža. Nasprotno pa ni o tistu moglo ničesar dobrega poročati. Stari je rad kradel in je bil desetkrat zaradi tatvine kaznovan. France Preskar je bil obsojen na pet let robije in v izgubo častnih državljanskih pravic za dobo petih let. Senat obtoženčevega dejanja ni označil za umor, temveč za uboj.

IZ POPOTNIKOVE TORBE

ŽIVINOREJA IN ZADRUŽNO VNOVČEVANJE KMETIJSKIH PRIDELKOV V BELI KRAJINI.

Črnomelj, maja.

Dne 4. t. m. se je vršilo v Črnomlju in na Vinici poznejše licenciranje plemenskih bikov in bikcev. Da rase zanimanje za živinorejo, je razvidno iz velikega števila prignanih živali. Ocenjevalna komisija je postopala zelo strogo, tako da je bilo ugodno ocenjenih samo šest plemenjakov, kar je le v korist tukajšnji živinoreji. V zadnjem času je bilo razen tega v srezu nabavljeno pet lepih mladih bikov iz rodovniških organizacij. Vobče se dela na to, da se počasi vsi plemenski biki brez rodovnika izmenjajo. Dasi je savska banovina dodelila srezu lepo število dragih bikov, dogon neocenjenih plemenjakov iz viniške občine ni zadovoljil ocenjevalne komisije. Občine in živinorejci se bodo pač morali počasi privaditi temu, da se ne bodo zanašali zgolj na podpore banovine. Potrebno bo zato nekoliko žrtev tudi od občin. V tem oziru so pokazali večjo požrtvovalnost živinorejci občine Črnomeljske okolice.

Stanje tukajšnje živinoreje v splošnem ne zadovoljuje in se ne bo izboljšalo vse dotlej, dokler ne bo rešeno vprašanje napajalnikov in travništv.

Ustanovni občni zbor Osrednje kmetijske zadruge v Črnomlju bo 17. t. m. Za zbor vlada v srezu veliko zanimanje in se obeta številni obisk razumnih gospodarjev. Zadruga bo vnovčevala le kmetijske pridelke svojih članov zadrugarjev. Članarina se določi na občnem zboru in bo razmerno nizka, da se na ta način omogoči pristop tudi gospodarsko šibkejšim posestnikom.

OTVORITEV VODOVODA NA STRANICAH.

Konjice, maja.

Narodna postojanka Stranice je doživela v nedeljo 6. t. m. velik dogodek. Stranice so dobile vodovod in s tem je ustrezno dolgoletni želji vaščanov. Vsa vas se je za to svečanost lepo okrasila. Pred vhom v vas je velik slavalok pozdravljal številne goste iz Konjic, Oplotnice, Zreč, Vitanja in bližnje straniške okolice. Došle goste je pri slavaloku pozdravil posestnik Martin Fijavž, ki je tudi vodil dela pri napravi vodovoda.

V lepem sprevedu z državno zastavo na čelu so krenili udeleženci k vodovodu v gozdu na Mali gori. Tu je pozdravil v imenu domačinov došle goste posestnik Ivan Seljak s prisrčno zahvalo vsem, ki so pomagali, da se je zgradil vodovod, posebej zastopniku gospoda bana sreskemu načelniku g. dr. Mateju Suhaču, odposlancu Higijenskega zavoda g. dr. Reberniku, domačemu narodnemu poslancu g. Karlu Gajšku, članu banovinskega sveta g. Radu Jerebu in drugim javnim delavcem. Za njim je povzel besedo sreski načelnik g. dr. Matej Suhač, ki je naglasil pomen asanacije naše vasi, pozval občinstvo k složnemu delu za državo in nato otvoril vodovod. Član banovinskega sveta notar g. Rado Jereb je opisal pripravljala dela za gradbo vodovoda, ožigosal razdiralno delo nasprotnikov vsedržavne stranke in škodljivo početje raznih novih pokretnikov in bojnikov. Ugotovil je tudi, da je napravilo na prebivalstvo zelo slab vtis, ker je domači župnik odklonil blagoslovitev vodovoda. Narodni poslanec g. Karel Gajšek je enako govoril o delu za gradbo vodovoda in izpodbujal vaščane k nadaljnjemu koristnemu delu za blagor vasi. Oficielnosti pri otvoritvi vodovoda je vodil domači občinski predsednik gosp. Pavel Konec, ki se je v prisrčnih besedah zahvalil javnim delavcem za njihov trud pri delu za vodovod.

Po končanih govorih so udeleženci drug za drugim pristopili k vodovodu in poskušali dobro pitno vodo iz novozgrajenega vodovoda. Udeleženci so se napotili nato na Seljakov dom in tam sta pri vodovodnem koritu govorila odposlanec Higijenskega zavoda g. dr. Rebernik iz Celja in sanitetni referent iz Konjic g. dr. Ivo Rudolf. Vsa družba je šla potem v Marinskovo gostilno na prijateljski sestanek. Tam se je zbral tudi pripravljalni odbor za gradbo vodovoda, ki ga sestavljajo: predsednik posestnik Martin Fijavž, učiteljica Štefanija Hasenbichlova, učiteljica Minka Seručarjeva, šolski upravitelj Martin Ambrož, učitelj Konrad Sodin in posestniki Ivan Marinkšek, Leopold Fijavž, Anton Klančnik in Alojzij Furman, vsi iz Stranic. Početki akcije za napravo vodovoda v Stranica segajo nazaj v leto 1929., ko so sprožili misel za gradbo vodovoda takratni šolski upravitelj Leon Dobnik, bivši župan Anton Klančnik, posestnik Matija Fijavž in posestnik Martin Fijavž. Ideja pa se ni dala takrat uresničiti in šele, ko je vzela to akcijo v roke vsedržavna stranka JNS, se je želja uresničila. Po zaslugi Higijenskega zavoda, banske uprave, konjiških javnih delavcev in vaščanov Martina Fijavža, Ivana Seljaka, Jožefa Cvelferja, Štefana Adamiča, Jožefa in Albina Pristovška in drugih vaščanov so Stranice dobile vodovod.

Svečanosti sta se poleg raznih narodnih društev udeležili tudi gasilski četni iz Konjic in Vitanja. Sodelovala je domača godba iz Vojnika. Domača dekleta so okrasila vas, slavaloke in vodovod pod vodstvom Marije Kvasove.

Nedeljska prireditev ostane straniškim vaščanom in došlim gostom v najlepšem spominu.

Vodovod pa je dokaz, da se naša oblastva in naši javni delavci brigajo za napredek in blagor prebivalstva.

KOSTANJEVIŠKE NOVICE.

Kostanjevica na Krki, ob koncu aprila.

15 let po osvoboditvi se je letos prvič pokazala v našem mestu volja za gradbo stanovanjskih hiš, ki so tudi tukaj nujno potrebne. Da Kostanjevica že desetletja ni izpremenila svojega lica, je več vzrokov. Eden glavnih je, da v mestu samem ni primernih stavbnih parcel. Kar je še proste zemlje, je vsa izpostavljena poplavam, okolica pa je po večini last verskega zaklada, torej mrtve roke, od katere je nakup zemlje nemogoč.

Ko se je sprožila misel o agrarni reformi, so se tudi Kostanjevičani strnili v močno organizacijo agrarnih interesentov.

Zaradi hudih razmer, v katerih živi tukajšnje prebivalstvo, mesto Kostanjevica počasi hira. Če upoštevamo dejstvo, da je izmed vseh prebivalcev le nekaj izjem, ki niso navezane na tujo zemljo, katero morajo vsako leto najemati od verskega zaklada, odnosno gozdne uprave, potem je pač povsem jasno, da se vprašanje agrarne reforme verskemu zakladu pripadajočih zemljišč ne more poleči in da agrarni odbor neprestano dela na to, da pride to vprašanje do končne rešitve.

Nedavno se je tukaj mudila štiričlanska komisija, ki je preučevala vprašanje izvedbe agrarne reforme. Od več tisoč hektarjev obsegajočega zemljišča verskega zaklada naj bi se okrog 250 ha njiv in travnikov razdelilo med zanimance. Graščini sami bi ostalo še okrog 30 ha njiv in travnikov. Od agrarne reforme bi bilo izvzeto tudi okrog 10 ha obsegajoče zemljišče, ki ga ima banska uprava v najemu in kjer se goji ena največjih in tudi najboljših trsnic in drevesnic v državi.

Ako se bo to vprašanje res končno rešilo, se bo Kostanjevica oddahnila in čez noč se bodo razmere vsaj nekoliko izboljšale. Zlasti stavbno gibanje bi se spet poživilo. Izostale bi tudi neprijetne vsakoletne dražbe za najem njiv in travnikov, ki ustvarjajo med ljudmi le neslogo in sovraštvo. Zemlja bi se obdelovala z večjo natančnostjo in prirastek bi bil gotovo pomnožen.

Parna žaga g. Josipa Glihe je že dalje časa obratovala s polno paro. Želeti bi bilo, da se to podjetje obdrži v obratu skozi vse leto, ker bi bil s tem omogočen zaslužek številnim delavcem in voznikom.

Kupčija z vinom se je že precej pomirila, ker se je vino v glavnem že prodalo. Je pa še dobro vino v bližnji okolici na razpolago. Trgovci, ki si žele res pristnega cvička, naj pridejo k nam.

GIBANJE JNS V ŠMARSKEM SREZU.

Šmarje pri Jelšah, maja.

Tudi v minilem mesecu je bilo gibanje JNS v našem srezu prav živahno. Narodni poslanec g. Vekoslav Spindler je imel od 14. aprila naprej več zborovanj, delno v zvezi z občnimi zbori občinskih organizacij JNS.

V soboto 14. aprila je bil v Šmarju sestanek občanov iz trga, ki so si za novoustanovljeno trško občino ustanovili svojo občinsko organizacijo JNS pod predsedstvom delavnega trškega občinskega predsednika g. dr. Lorgerja.

V nedeljo 15. aprila zjutraj po maši je bilo v Spornovi dvorani v Rogatcu javno zborovanje, ki se ga je udeležilo nad 200 oseb iz trga in okolice, nato pa občni zbor občinske organizacije JNS, kateri na čelu stoji spet dosedanjí občinski podpredsednik g. Gajser.

V četrtek 19. aprila je bil na verandi hotela «Solnca» v Rogatki Slatini lepo obiskan občni zbor občinske organizacije JNS za zdraviliško občino, ki je za predsednika ponovno izvolila g. dr. Koltererja.

V nedeljo 22. aprila se je zbralo po maši v šoli v Polju pri Podčetrtku nad 200 zborovalcev pod vodstvom bivšega občinskega predsed-

nika in predsednika občinske organizacije JNS g. Jakopina, ob 15. pa v šoli v Pristavi okrog 100 zborovalcev.

Na vseh zborovanjih je narodni poslanec g. Vekoslav Spindler poročal o položaju, o gospodarskih ukrepih vlade, o delu v narodni skupščini in o drugih vprašanjih, odgovarjal pa je tudi na razna vprašanja zborovalcev ter sprejemal želje in pritožbe. Pritožbe se v glavnem tičejo davčnih bremen, ki so za sedanjí položaj naše vasi neznosljive.

Na shodu v Rogatcu so bile pa izrečene tudi hude pritožbe glede propadanja domače industrije brusilnih kamnov, in je narodni poslanec obljubil, da bo sklical poseben sestanek za ponedeljek 23. aprila v Rogatec. Na njem se je obširno in temeljito razpravljalo o vzrokih, ki so krivi pešanja te industrije in s tem vedno večje bede med narodom okrog Rogatca, ki je bil navezan na obstoj te industrije. Storjeni so bili sklepi, ki so predloženi na odločilnih mestih.

Binkoštni pozdravi

Ljubljana. Znancem in znankam želi iz bolnišnice vesele binkošne praznike Tacer Anton, podpreglednik finančne kontrole z Rakeka.

Zaječar. Slovenski fantje vojaki želijo vesele binkošti: Alojz Pušnik (Rimske Toplice), Anton Ramšak (Polzela), Rudi Kalšek (Trbovlje), Martin Jurjec (Pristava), Alojz Friškovec (Velenje), Franc Zagorišnik (Polzela), Anton Slemenšek (Crešnice), Franc Pušnik (Dobje), Ivan Božiček (Sv. Peter pod Svetimi gorami), Viko Prosekar (Zagorje), Martin Ograjinšek (Gornja Ponikva pri Zalcu), Karel Tratnik (Rajhenburg), Martin Zimšek (Sv. Jurij ob južni železnici), Anton Bračko (Šmarje pri Jelšah), Anton Erjavec (Trbovlje), Jože Podgoršek (Brežice).

Homburg - Hochheide (Nemčija). Malokdaj se oglasimo, čeprav smo prav dobri Jugoslovenci in bralci «Domovine». Tare nas sicer stiska, a upanja na boljše čase nam ne vzame. Vesele binkošti želimo: Pavel Koželj, Štefan Bajde, Valentin Zupančič, Franc Podreberšek, Martin Kus, Martin Roglič, Jožef Mejdij, Franc Čebin, Franc Babič, Gregor Germanik, Valentin Kovač, Mihael Zupanc, Franc Podbregar, Jožef Filipič, Anton Keržnik, Jakob Klenovšek, Antonija Kerenerjeva in gospe Krajnceva, Kovačičeva in Jakopičeva.

Genck (Belgija). Rojaki v Winterslagu želimo vesele binkošne praznike: Kapler Ivan in Jožef, Lekše Justin, Dime Martin in žena, Salmič Alojz in žena, Verbič Karel in žena, Jane Ivan in žena, Jevnikar Alojz in žena, Polanec Jožef, Kunšek Franc, Umek Alojz, Fajs Mihael, Kovačič Franc, Kolenc Ivan, Knez Franc, Urvah Ivan, Zuperc Martin in žena, Božičnik Albin, Brunovič Franc, Barbič Franc, Kozole Martin in žena, Jovan Karel, Blatnik Franc, Vidmar Ivan, Zibret Mihael, Kadivnik Anton in Alfred, Planinc Anton, Toplišek Ivan, Poznič Mihael in Terezija, Rupret Franc in žena, Zupančič Ignac in Anton, Kalan Anton in žena, Skale Anton in Mlakar Ivan.

Montehanin (Francija). Naj se tudi mi oglasimo enkrat v «Domovini». Pred leti nas je bilo v tukajšnjih tvornicah mnogo Jugoslovenov, zdaj nas je pa še samo nekaj družin, ki se bojimo, da se bomo kmalu znašli na cesti. Kriza nas pritiska čedalje bolj. Delamo po štiri dni na teden. Vesele binkošti želimo Jožef in Helena Karlin in Ignac Erhatič.

St. Etienne du Rouvray (Francija). Tu nas je zaposlenih kakih 20 Jugoslovenov, po večini iz čabarskega sreza. Samo dva sva iz Loške doline. Delamo v gozdni žagi in zaslužimo za današnje razmere še precej dobro. Vesele binkošne praznike želimo vsem znancem, prijateljem in sorodnikom: Anton in Alojz Avsec, Ivan in Julij Čop, Srečko in Jurij Volf in Ivan in Jože Rede.

Hamilton (Kanada). Hamilton je veliko fiduštrijsko mesto, v katerem pa številne tvornice sploh ne obratujejo. Srečen je priseljenec, ki dobi delo. Kaže pa v zadnjem času malo na boljše. Vesele binkošti želi Josip Zupec.

PROGRAM RADIA LJUBLJANE

od 20. do 27. maja.

Nedelja, 20. maja: 8.15: poročila; 8.30: gimnastika (Pustišek Ivko); 9.00: prenos cerkvene glasbe iz stolnice; 10.00: zdravstvo: Delavstvo in alkoholizem (Puhar Leopold); 10.30: radijski orkester, vmes operetni vložki (pela bo Ivica Cankarjeva); 12.00: čas, iz vseh kotičkov naše domovine (reproducirani koncert); 16.00: Negovanje volne pri angorskih kuncih (Kuntare Vilko); 16.30: koncert Bežigradskega pevskega društva, vmes radijski orkester; 20.00: prenos opere iz Ljubljane, v odmoru čas in poročila.

Ponedeljek, 21. maja: 8.30: plošče; 9.00: orgelski koncert (Blaž Arnič); 9.30: versko predavanje (Regalat Čebulj); 10.00: prenos iz stolnice; 11.00: radijski orkester; 11.30: Leto 1934. na slovenskem avtomobilskem trgu (Pipenbacher); 12.00: čas, za ples in poskok (revija stare in moderne plesne glasbe); 16.00: Državljanstva vzgoja odrasle mladine (profesor Krošl); 16.30: Dolinski šramelkvartet, vmes reproducirani koncert vokalnih jazz-kvartetov; 17.30: Narodna odbrana (dr. Cepuder); 20.30: prenos opere iz Beograda, v odmoru čas in poročila.

Torek, 22. maja: 11.00: šolska ura: Koroški Slovenci; 12.15: koroška narodna reproducirana glasba; 12.45: poročila; 13.00: čas, reproduciran koncert havajskih kitar; 18.00: otroški kotiček (Medvedova); 18.30: Čajkovskega glasba (reproduciran koncert); 19.00: Sokolstvo: Nekaj iz zgodovine telovadbe in kratek pogled v sedanost (Marjan Tratar); 19.30: razgovor z ljubljanskimi fotoamaterji; 20.00: ruska glasba: vokalni dueti Verbič-Korenčanova, radijski orkester; 21.30: citre solo (Mezgotits); 22.10: čas, poročila; 22.30: angleške plošče.

Sreda, 23. maja: 12.15: pol ure reproduciranih Beethovnovih kompozicij; 12.45: poročila; 13.00: čas, reproduciran koncert orkestra balalajk; 18.00: komorna glasba, radijski kvintet; 18.30: O verstvih (Fran Terseglav); 19.00: radijski orkester; 19.30: literarna ura: Knjižni pregled (Ludovik Mrzel); 20.00: simfonični koncert (Beethoven) radijskega orkestra; 20.30: vokalni koncert Roberta Primožiča s spremljevanjem radijskega orkestra; 21.15: klavijski koncert v c-molu (Božena Muchova) s spremljevanjem radijskega orkestra; 22.00: čas, poročila, lahka glasba (plošče).

Četrtek, 24. maja: 12.15: reproducirane operne uvertire; 12.45: poročila; 13.00: čas, odlomki iz zvočnih filmov (plošče); 18.00: O človeku (dr. Božo Škerlj); 18.30: srbohrvaščina (dr. Mirko Rupel); 19.00: plošče po željah; 19.30: pogovor s poslušalci (profesor Prezelj); 20.00: ura sladkih melodij (Mirko Jelačin in pianist Oton Vondrašek); 20.45: harmonika solo (Jože Flis); 21.15: radijski orkester; 22.00: čas, poročila, lahka glasba.

Petek, 25. maja: 11.00: šolska ura: Mladina na planinah (Josip Lapajne); 12.15: Kralj valčkov (Johann Strauss), reproduciran koncert; 13.00: čas, reproduciran koncert šaljapina; 18.00: mladinski zbor ženske realne gimnazije; 18.30: izleti za nedeljo: Po loškem gospodstvu (Ante Gaber); 19.00: francoščina (profesor Prezelj); 19.30: osnovni problemi socialne politike (dr. Bajič); 20.00: prenos iz Zagreba; 22.00: čas, poročila, lahka glasba.

Sobota, 26. maja: 12.15: Pod pendjeri; 12.45: poročila; 13.00: čas, Zapojmo veselo zdravico (reproducirane podoknice vsake sorte); 18.00: radijski orkester; 18.30: zabavno predavanje (Sancin-Medvedova); 19.00: primorska ura; 19.30: zunanji politični pregled (dr. Jug); 20.00: komorni šramelkvartet (dr. Karlin); 21.00: radijski orkester; 22.00: čas, poročila; 22.15: Čajkovski na ploščah.

NAŠI NA TUJEM

NOVICE IZ ŽIVLJENJA AMERIŠKIH ROJAKOV.

Chicago, aprila.

Majhen kraj Yotsville, nedaleč od Scrantona, je bil nedavno pozorišče nenavadne družinske žaloigre. 19letni Janez Mušnik se je sprl s svojim 45letnim očetom in ga med prepirom ustrelil. Po zločinu je zakopal očetovo truplo v premog, kjer je ležalo šest dni. Vzrok zločina še ni znan. Policija je fanta prišla in zaprla.

Na železniški progi v Homesteadu se je nedavno pripetila huda nesreča, katere žrtev je postal Ferdinand Lenc. Ko je hotel Lenc čez progo, ga je podrl brzi vlak. Pokojni Lenc je štel 58 let, doma je bil iz Ihana pri Domžalah. Zapustil je ženo in tri otroke.

Podobna nesreča je doletela tudi Valenčičevo družino v Barbertonu. Ko se je Josip Valenčič s sinovoma peljal v avtomobilu proti domu in vozil čez železniško progo, je pridrvel vlak, ki je treščil v avtomobil. Starejši Valenčič je bil hudo, njegova sinova pa laže poškodovana. Vse tri so prepeljali v bolnišnico.

Hud udarec je zadel družino Antona Keržiča v Harrietti, ker ji je nedavno uničil ogenj hišo in vse posestvo.

V Argu blizu Chicaga je nedavno nastal ogenj v hiši Alojzija Jalovca in mu napravil veliko škodo. Požar je uničil gornje nadstropje, v pritličju, kjer je bila specerijska trgovina, je bilo pa vse uničeno zaradi vode.

V Blumingtonu se je nedavno pripetila huda prometna nesreča. Zaradi polzke ceste je z mosta padel v potok avtomobil, v katerem se je vozilo šest potnikov, ki so vsi utonili. Med ponesrečenci je tudi 21letni Janez Plut.

V Chicagu se je naveličal življenja 55letni Janez Kokalj in je skočil z okna drugega nadstropja zdravilišča za jetične. Bil je takoj mrtev. Vzrok obupnega dejanja je bila neozdravljiva bolezen.

Po daljšem trpljenju je v Cantonu v zavodu za jetične umrl 35letni Janez Levstik, doma iz Travnika pri Rakeku.

V visoki starosti 86 let je v Colorado Springsu umrla Marija Lovšinova, po domače Petrovčeva. Pokojnica je bila doma iz Bež pri Ribnici. V Ameriki je živela 26 let. Za njo žalujeta dve hčerki.

V Chisholmu je umrla 46letna Antonija Lavričeva, rojena v Retjah pri Loškem potoku. Zapustila je moža, tri sinove in dve hčerki.

Po kratki boleznii je v Burgettstownu umrl splošno znani Josip Pompe, star 40 let. Pokojnik je bil doma iz vasi Roborja, občina Loka na Štajerskem.

Po kratki boleznii je v Clevelandu umrl 27letni Anton Štravs. Pokojnik se je rodil v Clevelandu, kjer za njim žalujejo mati, dva brata in pet sester.

V začetku aprila so v Clevelandu pokopali Franca Milavca. Rajnik se je rodil leta 1887. V Planini pri Rakeku. Za njim žalujejo žena, trije otroci in mati.

V Clevelandu je umrla Marija Kovačičeva, rojena Hrovatova. Pokojnica se je rodila leta 1881. v Stavči vasi pri Žužemberku. Zapustila je moža.

Slovenska napredna podporna jednota je te dni proslavila 30letnico obstoja. V tej organizaciji je bilo od obstoja do danes včlanjenih 86.854 članov v oddelku za odrasle, 36.860 članov pa v oddelku za mladino. V 30 letih je jednota izplačala skoro 9.000.000 dolarjev posmrtnine, skoro 4.000.000 dolarjev odškodnine, 1.147.728 dolarjev za operacije in okrog 200.000 dolarjev izrednih podpor.

V nedeljo 15. aprila se je pri letališču Curtiss Wrightu blizu Milwaukeeja pripetila strašna letalska nesreča, ki je zahtevala dve mladi življenji. Usodnega dne sta se dvignila v zračne višave 26letni Viljem Ocvirk, rezervni poročnik

ameriške armade v Milwaukeeju, in 40letni rezervni kapetan William Robert Seeman. Bila sta dobra prijatelja in večkrat sta si ob nedeljah izposodila letalo za krajše polete. Ocvirk je bil izvežban pilot in je imel tudi dovoljenje za samostojno pilotiranje. Na usodnem poletu sta letalca najprej nekaj časa krožila nad mestom in letališčem, nato je pa Ocvirk tvegala navpično spuščanje. Prvič je srečno pristal. Ko se je pa drugič dvignil in ponovil svoj poizkus, mu je motor odpovedal in letalo je iz približne višine 500 m s strahovito brzino strmoglavilo na zemljo. Motor se je zaril v mehko polje. Letalo se je razbilo. Seeman je obležal mrtev, Ocvirk pa je umrl med prevozom v bolnišnico. Pokojni Viljem Ocvirk se je rodil v Clintonu, odkoder se je njegova družina preselila v Milwaukee. Njegovi starši so bili iz Rečice v Savinjski dolini, po domače Trunkovi.

Med velikonočnimi prazniki se je v Chicagu pripetila huda avtomobilska nesreča, pri kateri sta bila po prvotnih vesteh ubita Karel Žabkar in Peter Mrtvak. Kakor so pozneje ugotovili, je bil ubit samo Mrtvak, katerega pravo ime je Markota. Pokojnik je štel 50 let. Doma je bil iz okolice Kranja. Žabkarja so hudo poškodovanega prepeljali v bolnišnico.

Nadzorni odbor Slovenske dobrotelne zveze v Clevelandu je nedavno odkril velike poneverbe v bolniškimi nakaznicami, ki jih je zagrešil glavni društveni tajnik Primož Kogoj. Ugotovili so, da je poneveril 4369 dolarjev. Kogoj niso ovadili oblastvom, ker je obljubil, da bo poneverjeno vsoto poravnal kakor tudi kril vse stroške preiskave. Zveza se je za jamstvo kot prva vknjižila na njegovo posestvo.

Iz Erkenschwicka (Nemčija) nam pišejo: Jugoslovnsko narodno žensko društvo, ki mu je predsednica ga. Terezija Zorkova, je obhajalo 15. aprila enoletnico obstoja. Istočasno je slavilo društvo tudi rojstne dneve vseh tistih članic, ki so imele že svoje domače praznike od 1. januarja do konca aprila letos. Zborovalna dvorana pri gostilničarju g. Hundrupu je bila lepo okrašena. Na steni sta viseli slike našega kralja Aleksandra I. in naše kraljice Marije. Na proslavo je povabilo društvo tudi pevski odsek Jugoslovnskega delavskega in podpornega društva, gospode od našega konzulata in zveznega predsednika g. Pavla Bolho, ki pa je bil zadržan. Pevci in pevke so nam zapeli v začetku proslave «Bože pravde» in «Lepo našo domovino», ki sta nam zelo ugajali. Vsa prireditelja je bila prav priškrbna in spet smo enkrat pozabili hude čase, ki nas tarejo. Jugoslovnsko narodno žensko društvo v Erkenschwicku, ki prav složno deluje, poziva vse rojakinje, ki stoje ob strani, da se pridružijo.

Banka Baruch

15, Rue Lafayette, PARIS

odpremlja denar v Jugoslavijo najhitreje in po najboljšem dnevnem kurzu. Vršijo vse bančne posle najkulantneje. Poštni uradi v Belgiji, Franciji, Holandiji in Luksemburgu sprejemajo plačila na naše čekovne račune: Belgija: št. 3064-64, Bruxelles; Francija: št. 1117-94, Paris; Holandija: št. 1458-66; Ned. Dienst; Luksemburg: št. 5967, Luxembourg. — Na zahtevo pošljemo brezplačno naše čekovne nakaznice.

Listnica uredništva

Brezovica pri Nemški Loki. Ne vemo, kaj hočete. Mislimo, da ni za tisk.

Cezanjevi. Nemogoče! Zaljivo!

Gmajna-Raka pri Krškem. Kakšno sliko ste nam poslali?

Marija Snežna. Oglas smo, žal, prepozno prejeli.

Polšnik. Mislimo, da se na vse tiste prazne strupenosti ne izplača odgovarjati.

Rakek. Obresti mora plačati. Podrobnosti imate v zakonu, ki ga gotovo dobite na občini.

Sela pri Hinjah. Ni za tisk v taki obliki. Sicer pa smo o teh rečeh že mnogo pisali.

Veržej. Tako ne gre! Tiskovni zakon ni šalal

**Po vsej Sloveniji gre glas:
Le „Domovina“ je za nas!**

ZANIMIVOSTI

× **Kako naj se koplje.** Pravilno kopati se ne znajo vsi ljudje. Človek bi mislil, da je glavno, da zleze v vodo in se pošteno okoplje, toda to ni res. Ne gre samo za to, da porabimo kos mila in se povaljamo v vodi. Preveč mila vzame koži potrebno maščobo. Ne smemo se omejiti tudi na umivanje z mrzlo vodo, dasi nam to utrjuje telo. Če se hočemo pravilno kopati, se moramo vsaj enkrat na teden okopati v topli vodi, približno pri 38 stopinjah Celzija, v kateri je treba ležati 15 do 20 minut. Če se da človek po kopanju v tako topli vodi še masirati, se počuti kakor prerojen. Telo si je treba dobro otresti z brisačo kratko in močno 6 do 7krat v eni smeri. S tem spravimo s kože vso nesnago in prhljaj, koža se pa potem hitro obnovi. Če priključimo temu istočasno solnčno ali zračno kopel ali še višinsko solnce, smo storiili za svoje zdravje zelo mnogo.

× **Za zdravje.** Profesor Haug priporoča, če slabo spiš, naslednje zdravilo: Preden ležeš, dihai pri odprtem oknu krepko in počasi; pri tem imej zaprta usta. Ponovi te vdihne in izdihne šestkrat do dvanajstkrat najprej stoje, nato leži na hrbet in ponovi vajo. Nato pa boš spal bolje.

× **Zdrobljena koža zdravi kožne poškodbe.** Pri ranah, ki nastanejo zaradi opeklin ali operacij, se poškodovana koža dostikrat zakrpa na ta način, da se presadi tjakaj košček žive kože s kakega drugega dela telesa. V neki ameriški bolnišnici pa so zdaj začeli uporabljati neki drugi način krpanja takih mest. Koža se ne presaja v kosih, marveč se nadvrno zmelje in v tem stanju nanese na rano. Kožni prašek brž prirase na prirodnem redišču, stanice se začno množiti in kmalu se poškodba prekrije z novo kožo. Zanimivo je, da se obnese sejanje namestu presajanja vzlic temu, da pade mnogo kožnih delcev na novo redišče z obratno plastjo.

× **Strelna je vrnila otroku vid.** V mestecu Bingleyju v Angliji se je pripetilo nekaj nenavadnega. Zakoncema Fearnleyema se je rodila slepa hčerka. Ker sta bogata, sta jo vodila iz zdravilišča v zdravilišče, od zdravnika do zdravnika, da bi se ji vrnil vid, toda vse je bilo zaman. Nedavno sta bila spet pri zdravniku, ki je izjavil, da otroku žal ni pomoči. Dekletce šteje zdaj že štiri leta. Te dni je ležalo na divanu. Zunaj je divjala nevihta. Naenkrat je udarila strelna. Dekletce je kriknilo in si zakrilo oči z rokami. Po licih so mu pritekale debele solze. Prihitela je prestrašena mati in vprašala, kaj se je zgodilo. Hčerka ji je potožila, da jo peko oči, in prosila je, naj ji položi nanje mrzel obkladek. Kmalu je deklica vsa prepotena zaspala. Drugo jutro se je pa zbudila in kriknila: «Mamica, vidim!»

× **Koliko tehta novorojenček.** Novorojenček je povprečno 50 cm dolg. Hecker je meril 100 otrok in ugotovil povprečno dolžino 49 cm. Minot navaja, da je v Srednji Evropi deček povprečno 3340 gramov težak, deklica pa 3250 gramov. Lobanja, navadno že pri rojstvu pokrita z gostimi lasmi, ki pa skoro zmerom odpadejo, obsega povprečno 34 cm. Obseg prsi je manjši kakor obseg glave in znaša 31 cm. Novorojenček bi se srce silno naglo. Tudi diha novorojenček hitro. Spečemu novorojenčku bije srce 130 na minuto, zaduha pa dete 35krat. Ko bedi, se te številke nekoliko zvišajo. Toplota novorojenčka znaša 37 stopinj Celzija, redkokdaj pa več kakor 37,2 stopinje Celzija.

× **Plesna bolezen ima.** Japonski listi poročajo o novi bolezni. Pojavila se je najprej v Tokiju, kjer je 19letno dekle Kiku Shindo obsedla plesna strast. Pleše kar naprej japonski ples sakura ondo, ki se ga je šele nedavno naučila, pa jo je tako očaral, da začne zjutraj plesati, ko se prebudi, potem pa pleše po sobah, po cesti, skratka povsod, kamor pride. Sama priznava, da je to mučno, da se pa plesne strasti ne more otresti. Ko so ji starši strogo prepovedali plesati, je pobegnila zdoma in iskati jo je morala policija. Hodila je po kavarnah in drugih javnih lokalih, kjer

je neprestano plesala, ne da bi vzbujala posebno pozornost, kajti plesalcev in plesalk je v Tokiju že tako vse polno. Naposled jo je policija našla v nekem zabavišču in jo odvedla nazaj k staršem. Kiku Shindo neha plesati samo, če je že toliko utrjena, da se sesede. Ko se pa nekoliko odpohi, začne iznova plesati. Starši so poklicali že več zdravnikov, toda nihče dekletu ne more pomagati. Zdravniki majejo z glavami in si ne vedo pomagati s tem čudnim primerom plesne bolezni v njihovi dosednji praksi. Seveda se oglašajo vedno več ljudi, ki pravijo, da je dekle obsedeno.

× **Strelna v zraku ni nevarna.** Po nesreči ameriškega zrakoplova Acrona je bil ustanovljen pododbor odbora za letalski promet, ki naj bi pojasnil vprašanje, ali preti letalu, odnosno zrakoplovu nevarnost, če zaide v nevihto. Pododbor je to vprašanje preučil in objavil obširno poročilo, ki posnemamo iz njega nekaj zanimivih podatkov. Če pazimo pri zračnem prometu na glavna varnostna pravila, se nam ni treba bati strele. Z vodikom napolnjeni zrakoplov je prav tako malo v nevarnosti kakor s helijem napolnjeni zrakoplov, čeprav se vodik hitro vname, helij pa sploh ni gorljiv. Seveda mora imeti zrakoplov na površju kovinasto mrežo. Čim gostejša je ta mreža, tem varnejši je zrakoplov. Tudi pri letalu lahko zavarujemo potnike in motor pred strelo brez posebnega truda in stroškov. Nevarnost strele same je v zraku neznatna. Vendar pa morajo letalci paziti, da se izognejo nevihti, čeprav imajo vsa zaščitna sredstva proti streli. Med nevihto je mnogo bolj nevaren močan veter kakor pa strelna.

× **Za milijone zavarovan nos.** Iz Meke je prišel v London znani arabski bogatin šejk Jelal Quraishi, ki si je izbral za smoter življenja zbiranje redkih in dragih dišav. Mož ima tako siljajno razvit vonj, da takoj spozna, kako je sestavljen parfem in v kakšnem razmerju so zmešane v njem poedine snovi. Zato ni čudno, da zelo visoko ceni svoj nos, ki ga je dal zavarovati v Londonu za 30.000 funtov sterlingov, kar je že veliko bogastvo. Šejk je zelo bogat in zato lahko potuje po svetu ter zbira najdragocenejše parfeme. Zbrane ima že iz vseh delov sveta in vseh vekov. Najdragocenejši parfem v njegovi obilni zbirki je nad 4000 let stari parfem iz znamenite Tutankamove grobnice.

× **Ledene gore.** V maju pričakujejo večje število ledenih gor v Atlantskem morju, kar dela kapitanom prekomorskih parnikov hude skrbi. Ameriška pomorska straža, ki budno pazi na ledene gore in jih razbija, je naštel 630 ledenih gor, ki so se že razkropile daleč po morju. Lani jih je bilo samo 216. Ledene gore se začno pomikati proti jugu navadno v aprilu in izginejo šele proti koncu julija. Letos morajo biti kapitani prekomorskih parnikov zlasti v severnem delu Atlantika previdni. Amerika je poslala proti severu dva parnika, katerih posadki bosta ves čas opazovali premikanje ledenih gor in obveščali o njih kapitane prekomorskih parnikov. Odkar se je popotil nesrečni «Titanic» in potegnil na dno morja 1500 ljudi, strogo nadzirajo proge prekomorskih parnikov in ledene gore, ki se jim bližajo, razbijaajo s termitom. Na podlagi obilnih izkušenj o premikanju ledenih gor v zvezi s stanjem barometra napovedujejo posebne postaje na obali morebitno nevarnost in parniki lahko pravočasno ukrenejo potrebno, da se izognejo ledenim goram. Atlantske ledene gore izvirajo od ledenikov na Grenlandu, ki jih žene tok proti jugu, dekler ne priplujejo v tople vode zalivske struje, kjer jih kmalu pogoltne morje. Na prometnih progah se pojavijo vedno v poletnih mesecih. Ledene gore se pa lahko pojavijo tudi po potresih na severu in v tem primeru seveda tudi ob drugih letnih časih.

× **Boljševiška zgodovina ne pozna carov.** Moskovska «Pravda» poroča o predavanju zgodovine v sovjetskih šolah in toži, da ostane zgodovina dijaštvu prav za prav španska vas. Sedanji, uradno priporočeni učbenik enostavno molči o carih in kraljih. Zato se ne smemo čuditi, če je odgovoril neki gojenec ljudske šole predstavniku prosvet-

Čevlji

Din 19— 21— otročki
Din 28— 35— dekliski
Din 55— 66— fantovski
Din 66— 89— ženski
Din 66— 80— moški
Din 19— otročje sandale
Din 58— 68— ženske sandale
Din 28— 36— 45— gumijaste sandale.

Trgovski dom
Sternecki
Tovarna perila in oblek

Celje št. 97

Zahtevajte veliki ilustrirani cenik, katerega zastonj! Kar ne odgovarja se zamenja ali vrne denar.

nega oblasti na njegovo vprašanje o vladarjih na Ruskem po Petru Velikem: «Nimam ničesar o tem v učbeniku. Vem samo, da je vladala po Petru I. neka precej dobra carica, potem pa je zasedel prestol zadnji car Nikolaj II.» Gojenci srednjih šol lahko odgovarjajo na vprašanja o gibanju žitnih cen v srednjem veku, toda nekdanji odločujoče žive in pester zgodovinske osebnosti jim pomenijo samo prazen zvok. Dijaki ne vedo, kdo je bil Atila, in niso nikoli ničesar slišali o Mohamedu.

× **Brzjavna proga dolga 9500 km.** Iz Moskve poročajo, da so te dni odprli neposredno brzjavno zvezo med Moskvo in Vladivostokom. Ta proga je dolga 9500 km.

× **Maščevalna tašča.** Kmetici Rozini Vidorovi na Češkoslovaškem je bilo hudo, da zet ni priznaval njene ljubezni, ki mu jo je izkazovala kot tašča s pravo materinsko vnamo. To si je vzela tako k srcu, da je sklenila umreti, in sicer tako, da bi si nehvaležni zet njen odhod s tega sveta za vse življenje zapomnil. S svinčnikom je napisala na papir, da ji zet že dolgo streže po življenju, da bi vsi mislili, da jo je umoril on, če bi jo našli nekega dne mrtvo. Listek je spravila v žep in se šla obesiti. Po naključju so pa njeno namero pravočasno opazili. Ko je prišla k zavesti, je za žive in mrtve trdila, da jo je obesil zet. Zato so orožniki zeta aretirali in izročili sodišču. Tam se je pa izkazalo, da je bil zet v usodnem času v cerkvi. Tako je morala tašča priznati, da se mu je hotela osvetiti. Zeta so takoj izpustili in na njegovo mesto je morala v zapor tašča.

× **Ogromna solnčna pega.** Ameriški zvezdoslovci so opazili na solncu ogromno pego. To je prva pega v vrsti solnčnih peg, ki se bodo pojavljale v prihodnjih 12 letih. Zvezdoslovci pravijo, da bodo kot posledice te pege na zemlji silne nevihte, hudi nalive, električne motnje in izpremembe podnebja velikega obsega. Ogromna solnčna pega se vidi dobro tudi z manjšim daljnogledom. Za pot čez solnčno površino bo potrebovala 12 dni in ta čas bomo čutili njene posledice na zemlji. Zvezdoslovci mislijo, da je ta solnčna pega največja, kar so jih kdaj opazovali na solncu.

ZA SMEH IN KRATEK ČAS

Ob zaključku šolskega leta.

Sinko: »Oče, prihranil sem ti lep denar!«

Oče: »Kako to?«

Sinko: »Za prihodnje šolsko leto ne bom potreboval novih knjig, ker sem zaostal...«

Razlika med možem in ženo.

A: »Ali veš, kakšna je razlika med možem in ženo?«

B: »Ne.«

A: »Mož pravi skromno: »Jaz bi rad«, žena pa vedno: »Jaz hočem.««

Pa naj vozi počasi.

Sprevodnik: »Vaš listek velja samo za osebne vlake, to je pa brzi vlak.«

Potnik: »Nič ne de, gospod sprevodnik, meni se nikamor ne mudi, pa naj vozi vlak počasi.«

V šoli.

Učitelj: »Na kateri strani prsi je srce, Mihec?«

Mihec: »Na notranji strani, gospod učitelj.«

Ena minuta.

Mož: »Ali boš kmalu pripravljena, Vera?«

Žena: »Samo še eno minuto! Klobuk si moram še nadeti.«

Mož: »Dobro, lahko grem še k brivcu...«

Vzoren razred.

Nadzornik je obiskal razred. Učitelj je dajal vprašanja in vsi otroci so dvigali roke. Kogar je učitelj vprašal, vsak je dal jasen in točen odgovor. Pri konferenci je prejel učitelj seveda izvrstno pohvalo in ga je nadzornik stavil vsem za zgled. Po konferenci ga je pa vprašal tovariš: »Kako si vendar to dosegel?«

»Zelo enostavno. Pri meni dvignejo tisti, ki znajo, desnice, tisti, ki ne znajo, pa leve. Vprašam seveda vedno tiste, ki dvigajo desnice.«

Profesorska.

Profesor: »Zakaj me včeraj na cesti niste pozdravili?«

Študent: »Oprostite, gospod profesor, nisem vas videl, ker sem močno kratkoviden.«

Profesor: »Kaj niste mogli stopiti bliže?«

Bolezen.

Šef: »Srebot, včeraj vas ni bilo v uradu, ker ste bili baje bolni. Jaz sem vas pa vendarle videl na ulici...«

Uradnik: »Skoraj gotovo ste me videli v trenutku, ko sem šel klicat zdravnika.«

Resno je mislil.

V krčmi kvartajo. Kvartač opazi, da mu sosed gleda v kvarte. Vstane in mu prisoli krupko za ušnico. Sosed plane pokonci in vzklikne: »Ali mislite resno?«

»Čisto resno.«

»To je vaša sreča, jaz namreč takih šal ne razumem.«

Za stare zanemarjene rane

na nogah (ulcus cruris). Po naših zdravniških in znanstvenih zavodih je dokazano, da je

»FITONIN«

zanesljivo in sigurno sredstvo.

Steklenica 20 Din v lekarnah. Po poštnem povzetju 2 steklenici 50 Din. Poučno knjižico št. 15 pošlje brezplačno »FITONIN«, d. z. o. z., Zagreb I-78. Reg. pod br. 1281 z dne 28. julija 1933.

POZOR!!!

Gotov denar zaslužite doma,

če imate naš domač pletilni stroj »REGEN-TIN«. Brez rizika, brez poprejšnjega znanja. V devetih mesecih smo plačali nekemu našemu sodelavniku Din 22.433,24 v gotovini. Tudi vi morete tako zaslužiti. Zavezujemo se, da vam za dobro ceno odkupimo vaše izgotovljeno blago.

Brezplačna pojasnila daje: Domača pletarska industrija Josip Tomažič v Mariboru, Krekova ulica šte. 16.

Krščansko podjetje od 1931.

80

Za Vas imamo:

Violine . . . 69 Din Gitare . . . 138 Din
Mandoline 95 " Harmonike 69 "
Tambure 68 " Gramofone 465 "

Zahtevajte brezplačni katalog.

MEINEL & HEROLD

tovarna glasbil

pr. podr. MARIBOR št. 104

BIRMANSKA DARILA

NIZKE
CENE

VELIKA
IZBIRA

KUPITE DOBRO IN PO NIZKIH CENAH PRI TVRDKI:

H. SUTTNER, LJUBLJANA 6

PRESERNOVA ULICA ŠT. 4, poleg frančiškanske cerkve

Cenik zastoj in franko

Cenik zastoj in franko

Kdor oglašuje, ta napreduje!

Bolniki,

ki trpe
zaradi

golše

in

debelega

vratu,

dobe knjigo

nekega

zdravnika

zastoj

in franko.

Pišite takoj na naslov:

Poštno zbiralno mesto

Georg Fulgner,

BERLIN-NEUKÖLLN,

Ringbahnstrasse 24,

Abt. P. 91.

MALI OGLASI

Vse čebelarke potrebščine, satnice i. dr.

Vam nudim najceneje. Fr. Stupica, železnina in zaloga poljedelskih strojev, Ljubljana, Gosposvetska cesta št. 1. — Kupujem čisti vosek, staro železo in druge kovine. 119

Dva šivalna stroja naprodaj,

in sicer krojaški za 1500 Din, ženski pa za 800 Din. Ljubljana, Gradaška ulica št. 8.

Zelo poceni se oblečete pri Preskerju

v Ljubljani, Sv. Petra cesta št. 14. 126

Lepo novo hišo in pet oralov zemlje

proda za 28.000 Din Božič Josip, Stope, pošta Sevnica. 131

Koso za 15 Din,

»Blink« kosirje in najnovejša brzoklepalnike dobite v trgovini: Fr. Stupica, železnina, poljedelski stroji in čebelarke potrebščine, Ljubljana, Gosposvetska cesta št. 1. 119

Hiša z zaokroženim
posestvom

in v najboljšem stanju v prometnem večjem mestu tik železnice in glavne ceste, pripravna za obrtnika, se takoj ugodno proda. Prodajalec naslov pove uprava »Domovine« pod »Zasiguran zaslužek«. 132

Pristopajte k Vodnikovi družbi!